9 ՄԱՅԻՍ 1996. ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ # 84 (1090)

Ազգ

Azg
armenian daily

Կամդոմանեսը ժամանեց Երեւան

Մայիսի 7-ի ուշ երեկոյան Մոսկվայից Երեւան ժամանեց Արժույթի միջազգային ֆոնդի (ԱՄՀ) նախկին տնօրեն, ներկայիս փոխտնօրենը Մ.Կամդոմանենը (Ֆրանսիա) ... Ինչպես հաղորդեցին ՀՀ արժութի ֆինանսների նախարարությունում, Ժ.Կամդոմանենի այցը կտեւի 4 օր: Այն նախ եւ առաջ առնչվում է արժույթի համաշխարհային ընդհանուր կառուցվածքային ծրագրին ...ների ընթացքում կքննարկվեն նաեւ այլ հարցեր:

Կոալիցիոն կառավարության հեռանկար Ռուսաստանում

Ռուսաստանյան գալիք ընտրություններին կոմունիստների մասնակցության պարագային, ԿՊՌՖ-ի աջակիցները պնդելու են կոալիցիոն կառավարության ստեղծումը: Այս մասին հայտարարել է «անկախ» թեկնածու Ամանգելդի Տուլեեւը: Ընդսմին, նա գտնում է, թե արդար ընտրությունները հաղթանակ պիտի բերեին Զյուգանովին:

Կարգավորում

Պրիմակովը առայժմ ուղեկցում է կողմերի ռազմագերիներին

Ռուսաստանի արտգործնախարար Եվգենի Պրիմակովը, որ մայիս 8-ին պաշտոնական այցով գտնվում էր Բաքվում, Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի հետ հանդիպելուց հետո, 39 հայաստանցի ազատված ռազմագերիների հետ միասին ժամանեց Երեւան: Իրանի ռադիոյի թղթակիցը Բաքվից հաղորդում է, թե Պրիմակովի եւ Ալիեւի հանդիպմանը, Ադրբեջանի նախագահը նշելով, թե Պրիմակովը Ռուսաստանի առաջին արտգործնախարարն է, որ վերջին տարիներին ժամանում է Ադրբեջան, այն դրական քայլ է համարել երկկողմ հարաբերությունների ընդարձակման եւ Ղարաբաղյան խնդրի կարգավորման ուղղությամբ: Հեյդար Ալիեւը, մեկ անգամ եւս հավաստելով իր երկրի պատրաստակամությունը Ադրբեջանի կազմում Լեռնային Ղարաբաղին ինքնավարություն շնորհելու վերաբերյալ, ասել է. «Հակամարտության շրջանում հրադադարի հաստատման երկրորդ տարելիցի կապակցությամբ, այսօր Ձեզ հետ Երեւան կուղարկվեն Ադրբեջանում պահվող եւ Միջազգային Կարմիր խաչի ծանոթյամբ, 39 հայաստանցի ռազմագերիներ»:

Եվգենի Պրիմակովը իր հերթին արտահայտելով Ռուսաստանի դիրքորոշումը՝ Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը եւ Լեռնային Ղարաբաղի ժողովրդի իրավունքները պաշտպանելու վերաբերյալ, հույս է հայտնել, որ ղարաբաղյան ճգնաժամը կարգավորվելու է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի շրջանակներում: Նա, ողջունելով Ադրբեջանի նախագահի նախաձեռնությունը հայազգի ռազմագերիներին ազատ արձակելու կապակցությամբ, խոստացել է, որ երկու օրից, ադրբեջանցի 69 ռազմագերիների հետ միասին, վերադառնալու է Բաքու: Հարկ է նշել, որ Բաքվի ժամումը մտահոգ է վերջին օրերին Երեւանում ստորագրված ռուս-հայկական ռազմական համագործակցության փաստաթղթերի հնարավոր ազդեցությամբ ղարաբաղյան կարգավորման վրա:

Ընտրություններ

Ասիական ղեկավարները նախաձեռնում են պրո-Ելցինյան հայտարարություն

ԱՊՀ անդամ երկրների ղեկավարները Մոսկվայում ընդունելու են մի հայտարարություն՝ նախագահական ընտրությունների Ռուսաստանում քաղաքական իրավիճակի վերաբերյալ: ԱՊՀ գործադիր քարտուղար Կորոտչենկոյի տեղեկությամբ, այս քայլի նախաձեռնությամբ հանդես են եկել Ղազախստանի, Ուզբեկստանի եւ Ղրղզստանի գլուխները: Մոսկովյան գագաթաժողովը կայանալու է մայիս 17-ին: Հայտարարության ընդհանուր տարբերը արտացոլելու է պետությունների ղեկավարների աջակցությունը հասարակական կյանքի դեմոկրատացմանը եւ տնտեսական բարեփոխումներին: Կորոտչենկոյան ասել է, թե, ԱՊՀ երկրների ղեկավարները մտահոգ են Ռուսաստանում հնարավոր քաղաքական արդյունքների եւ հավանաբար ուղղակի նշեն թե նախագահական թեկնածուներից ում են համակրում:

Ընդհանուր ժողովի շրջանակներից դուրս կայանալու է Ռուսաստան, Բելառուս, Ղազախստան եւ Ղրղզստան միութենական պետությունների ղեկավարների հանդիպում: Կարելի է ասել, որ ԱՊՀ-ն այլեւս գոնե առերեւույթ՝ համասեռ չէ:

«Երրորդ ուժի» ձեւավորումը մոսկովյան Օլիմպոսում քիչ հավանական է

Թեկնածու Սվյատոսլավ Ֆյոդորովը քիչ հավանական է համարում Լեբեդ, Յավլինսկի, Ֆյոդորով նախընտրական «երրորդ ուժի» միավորման գոյացումը: Ֆյոդորովի կարծիքով, նման միավորում ը հնարավոր է միայն այն դեպքում, երբ մնացած երկուսը ճանաչեն իր՝ Ֆյոդորովի ծրագրի առաջնայնությունը: Այս ծրագիրը, հեղինակի բառերով «հիմնված է ամերիկյան նախագահներից Ռուզվելտի փորձի, «ժողովրդական սոցիալիզմի» սեփական հղացքի վրա: «Տրուդի» հերթական, եւ հավանաբար՝ վերջին հանդիպումը կայանալու է մայիսյան տոներից հետո: Սակայն երեք քաղաքագետների իրական միավորումը քիչ հավանական է, գտնում է «Վեստի» ծրագրի մեկնաբանը, քանի որ Լեբեդը արդեն հայտարարել է, թե ոչ մի դեպքում չի հրաժարի նախագահական աթոռի իր հավակնությունից: Ֆյոդորովը նույն վարմունքն է ակնկալում նաեւ Յավլինսկու կողմից:

Դիվանագիտական

Չեչնիայի խնդրում Լոնդոնի տրամադրությունը առայժմ զավեշտական է

Մեծ Բրիտանիայի արտգործնախարար Մալքոլմ Ռիֆքինդի ասելով, ռուսական կողմը այդպես էլ չի ներկայացրել համոզիչ ապացույցներ, որ բրիտանական դիվանագետները զբաղվել են լրտեսությամբ: Մայիս 7-ին Ռուսաստանի արտգործնախարար Եվգենի Պրիմակովը դռնփակ-հանդիպում է ունեցել Մոսկվայում Մեծ Բրիտանիայի դեսպան Էնդրյու Վուդի հետ: Միացյալ թագավորության պաշտպանության նախարար Պորտիլոն հույս է հայտնել, թե բրիտանացի դիվանագետների արտաքսում տեղի չի ունենա: Բրիտանական կառավարությունը բազմիցս նշել է, թե դիմելու է համարժեք պատասխան քայլերի, եթե Մոսկվան վտարի իր դեսպանության աշխատակիցներին:

BBC կայանի մոսկովյան թղթակիցը բացեիբաց ակնարկում է լրտեսական միջադեպի կապը ընտրարշավի հետ: «Այսօրինակ շոուների ճիշտ ժամանակն է» հեգնում է թղթակիցը: Նույն ձգով է արտահայտվում նաեւ նախարար Ռիֆքինդը, երբ ասում է, թե միանգամից 9 դիվանագետների կողմից մեկ ռուս պաշտոնյա կաշառելու վարկածը չափազանց զավեշտական է՝ ճշմարտացի լինելու համար:

Քաղաքական

Արդարություն եւ ճշմարտություն զոհաբերվեց քաղաքական խաղերին

Երեկ Սպանդարյանի ժողդատարանը ընդունեց դատական նիստում շարունակեց լսել գործն ըստ հայցի «Ազգ» օրաթերթի հիմնադիր խորհրդի անդամներ ...ռանը լսեց հայցվորներին, որոնց կարծիքները նախարարության կոլեգիայի որոշման մասին գրեթե նույնն էին՝ նախարարությունը գերազանցել է իր լի... փաստաթղթեր, որոնցով հիմնավորվում է, որ թերթի հիմնադիրը եւ հրատարակիչը եղել է ՌԱԿ Կենտրոնական վարչությունը եւ ոչ թե հիմնադիր խորհուրդը ...

Արտատպություն «Զարթօնք» օրաթերթից

Հակոբ Ավետիքյանի, Ռուբեն Միրզախանյանի եւ Միհրան Մինասյանի՝ ընդդեմ «Ազգ» օրաթերթի կանոնադրության մեջ փոփոխություններ կատարելու վերաբերյալ արդարադատության նախարարության կոլեգիայի ապրիլի 22-ի թիվ 134 որոշման:

Հ. Ավետիքյանի ներկայացրած լրացուցիչ հայցապահանջը, «Պարբերական» հրատարակչության հետ կնքված, աշխատանքային պայմանագիրը խախտելու հետեւանքով պատճառված նյութական վնասը հատուցելու վերաբերյալ, ժողդատարանը մերժեց, նշելով, որ ավելի նպատակահարմար է այդ հայցապահանջը լսել նախորդից անջատ: Արդարադատության նախարարության ներկայացուցիչն իր հերթին հայտնեց, որ հայցի կապակցությամբ դատարանին են ներկայացվել մի շարք դը: Ահա թե ինչու նախարարությունը գտնում է, որ կոլեգիայի վերանշյալ որոշումը հիմնավորված է: Պատասխանողի ներկայացուցիչը միջնորդեց դատարանությանը մասնակից դարձնել «Ռամկավար ազատական կուսակցության ներկայացուցչություն» հասարակական կազմակերպության ներկայացուցչին: Այս միջնորդությունը նույնպես մերժվեց: Պատասխանողի շահերի պաշտպանը բացարկ հայտնեց դատավորին, քանի որ, այդպիսի մերժումով չի կարող խոսք լինել օբյեկտիվ եւ համակողմանի դատավարության վերաբերյալ: Բացարկի միջնորդությունը նույնպես մերժվեց, որից հետո պատասխանողի ներկայացուցիչները լքեցին դահլիճը: Այնուամենայնիվ, դատական նիստը շարունակվեց: Դատավորությունների սահմանները: Այս կարծիքը պաշտպանեցին եւ հայցվորների փաստաբանները, եւ դատախազը, եւ հետագայում ժողդատարանը: Ժողդատարանը վճռեց բավարարել հայցապահանջը եւ չեղյալ համարել արդարադատության նախարարության կոլեգիայի ապրիլի 22-ի թիվ 134 որոշումը.

-Այսպիսով, Ռամկավար ազատական կուսակցության Կենտրոնական վարչության, նրա աշխարհասփյուռ շրջանակների, կուսակցականների ու համակիրների զոհողությամբ ու առատաձեռն նվիրատվությամբ հիմնադրված ու ֆինանսավորված թերթը օրինականության անվան տակ հանձնվեց կուսակցության միջոցներն ու կառույցները սեփականաշնորհած մի խումբ մարդկանց...

digitised by A.R.A.R.@

Ներքին կյանք

Հարցազրույց

Հայ երիտասարդությունը պետականության կայացման գործում անմասն մնալու իրավունք չունի

Մայիս ամսվա սկիզբը երիտասարդության համար կարեւորվեց նոր հասարակական կազմակերպության՝ Հայաստանի երիտասարդության ազգային խորհրդի ստեղծմամբ: Խորհրդի հիմնական նպատակները ճշտելու եւ ֆունկցիոնալ կարեւորությունը ընդգծելու համար որպես զրուցակից ընտրեցինք ազգային խորհրդի ստեղծման աշխատանքների մասնակից «Լիբերալ» երիտասարդական միության նախագահ Կարեն Մաթեւոսյանին:

-Երիտասարդական ազգային խորհուրդ ստեղծելը որքանո՞վ էր անհրաժեշտ:

-Հայաստանի ազգային երիտասարդական խորհրդի կայացումը հայ երիտասարդության կյանքում պիտի արձանագրի գործունեության բոլորովին նոր փուլ: Այն միջոց կլինի բոլոր երիտասարդական կազմակերպություններին ավելի համախմբված ներկայացնելու եւ արդյունավետ գործելու համար: Սա երիտասարդական կազմակերպությունների զարգացման որակական նոր ձեւ է, որը համահունչ է հասարակական ինստիտուտների ձեւավորման ներկա շրջանին:

-Ինչպե՞ս ծագեց ազգային խորհուրդ ստեղծելու գաղափարը:

-Հայ երիտասարդության համախմբման անհրաժեշտությունը երկար ժամանակով ակնհայտ էր, սակայն համատեղ ուժերով երիտասարդության խնդիրները լուծելու գործընթացը զուտ գաղափարական բնույթ էր կրում: Տարբեր կազմակերպությունների կողմից փորձեր արվեցին այդ գաղափարները կյանքի կոչելու, բայց դա բավարար հիմք չդարձավ: Այս տարվա փետրվար ամսի 28-29-ին երիտասարդական պետական վարչության կողմից կազմակերպվեց սեմինար-խորհրդակցություն, որն էլ եղավ հենասյունը ազգային խորհրդի հիմնադրման:

-Կա ազգային խորհուրդ, կա որոշակի գործող համակարգ, որը պիտի ունենա, անշուշտ, իր նախնական ծրագրերը:

-Ստեղծված խորհրդի գործող ենթակառույցների առաջնային խնդիրը նորաստեղծ այս հասարակական կազմակերպությունը արդարադատության նախարարությունում գրանցելն է: Արված են առաջին քայլերը եւ դրանց հետագա արդյունքը կախված է մի շարք գործոններից. նախ՝ գործելու մաքսիմալ ազատություն, ապա՝ գործունեության գնահատականի ակնկալում լայն լսարանից: Ավելացնեմ, որ ՀԵԱԽ-ի կայացման համար մեզ օգնում են ԱԺ-ի գիտության եւ կրթության հանձնաժողովի փոխնախագահ Արամ Մանուկյանը եւ մշակույթի նախարարության երիտասարդական վարչության պետ Արտակ Բանուչյանը:

-Ինչպիսի՞ն է երիտասարդ լիբերալների մոտեցումը:

-Տարբեր կազմակերպություններ ձգելով իր կողմը՝ խորհուրդը փորձի կարգավիճակ է ստանձնել: Պարզապես այստեղ պիտի հստակ լինի նրանցից յուրաքանչյուրի պատասխանատվությունը սեփական շահն ի նպաստ դնելու հանրընդհանուրին:

«Լիբերալ» երիտասարդական միության կարծիքով, կառույցի հաստատման երաշխիքն այն է, որ բոլոր երիտասարդական կարող ուժերը, որոնք հիմնադրեցին ՀԵԱԽ-ը, միջի սերնդակիցներին ներկայացնեն մեր հիմնական առաքելությունը եւ պետականության կայացման գործընթացի այս փուլին համապատասխան գործունեություն համադրեն:

-Արդյոք կա՞ այն երաշխիքը, որ ազգային խորհուրդը միջազգային գործելադաշտ կստեղծի այլ ազգային կազմակերպությունների հետ:

-Նախ ասեմ, որ մեր մոտակա հարեւան հանրապետությունները ունեն արդեն իրենց նմանատիպ խորհուրդները եւ գոյություն ունեն այնպիսի գլոբալ երիտասարդական խնդիրներ, որոնք հնարավոր է լուծել միայն միջազգային խորհուրդների միջեւ կայուն փոխհարաբերությամբ: Կան կոորդինացված ստրուկտուրաներ, որոնք արդեն իսկ գործածության մեջ են:

Հայ երիտասարդ դեմոկրատների միության առաջարկությամբ աշնանն Իջեւանում, Վրաստանի, Ադրբեջանի եւ Հայաստանի երիտասարդական ազգային խորհուրդների ներկայացուցիչների հանդիպում է ծրագրավորվում:

Այսինքն՝ ՀԵԱԽ-ը նաեւ միջազգային ասպարեզում պիտի արդարացնի խոսափողի իր դերը:

Հասմիկ Առաքելյան

Սահման

Գնդակոծվել է Դովեղը

Երեկ երեկոյան հայ-ադրբեջանական սահմանի հյուսիս-արեւելյան հատվածում վերստին խախտվել է անդորրը:

ՊՆ մամուլի եւ լրատվության միջոցների հետ կապի ծառայությունից ստացված տվյալներով, Ադրբեջանի զինված ուժերի ստորաբաժանումները ժամը 22-ից մինչեւ 23-ը խոշոր տրամաչափի գնդացիրներով գնդակոծել են Տավուշի մարզի Դովեղ գյուղի պաշտպանական դիրքերը: Տուժածներ չկան:

Հայաստանի զինված ուժերի ստորաբաժանումները պատասխան համարժեք գործողություններով հակառակորդին պարտադրել են դադարեցնել կրակը:

Հայ-ադրբեջանական սահմանի մյուս հատվածներում միջադեպեր չեն գրանցվել:

Տոնական

Հաղթանակի եւ խաղաղության օրվա կապակցությամբ

Երեւանի քաղաքապետարանը Հաղթանակի 51-րդ տարեդարձին նախապատրաստվել է վաղորոք: Կարգի է բերվել մայրաքաղաքի արտաքին տեսքը, զարդարվել, կանաչապատվել, մաքրվել են փողոցներն ու պուրակները, վերանորոգվել, ասֆալտապատվել են մայրուղիները... Իհարկե, առաջին հերթին ուշադրության կենտրոնում է եղել Հաղթանակի այգին, ուր Մայիսի 9-ին նորից վառվելու է անմար կրակը Անհայտ զինվորի գերեզմանին:

Տոնի նախօրյակին Երեւանի քաղաքապետ Ա. Միրզոյանն ընդունել է պատերազմի մասնակիցների մի խմբի՝ Վետերանների հանրապետական խորհրդի նախագահ Գ. Գրիգորյանի գլխավորությամբ եւ լուծում տվել նրանց արծարծած մի շարք հարցերի:

Մայիսի 9-ին տեղական իշխանությունները, ՀՀ զինված ուժերի ներկայացուցիչները, նախարարությունները, հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունները, ուսումնական հաստատությունները, անհատ մարդիկ ծաղկեպսակներ կդնեն Անհայտ զինվորի գերեզմանին, մարտական փառքի հուշարձաններին եւ հուշատախտակներին: Հաղթանակի այգում եւ մյուս զբոսայգիներում անցկացվելու են բացօթյա համերգներ, խաղեր, մարզական միջոցառումներ, կաշխատեն ատրակցիոնները, կգործեն հասարակական սննդի կետեր: Առանձնացվել են ավտոբուսներ՝ մարդկանց քաղաքի կենտրոնից Հաղթանակի այգի հասցնելու համար:

Կրթություն

Վերակառուցվում է դպրոցը

Վերստին սկսվել է Իջեւան քաղաքի թիվ 2 միջնակարգ դպրոցի շինարարությունը, որը հնարավոր դարձավ Համաշխարհային բանկի կողմից տրամադրված վարկի հաշվին: Շինարարությունն իրականացնում է «Իջեւանշին» բաժնետիրական ընկերությունը, որը հաղթեց մինչ այդ շինարարական կազմակերպությունների միջեւ ծավալված մրցույթում եւ հանձն առավ ավելի արագ եւ ավելի էժան կառուցելու պատասխանատու եւ դժվարին գործը:

Դպրոցի շինարարությունը նախատեսված է ավարտել սեպտեմբերի 15-ին, բայց ինչպես խոստանում են բազմաթիվ շինարարները, այն իր դռները կբացի նոր ուսումնական տարվա առաջին օրը, որը մեծ նվեր կլինի դպրոցի մանկավարժների եւ դպրոցականների համար:

Գ. Թ.

Հրազդան

Սեփականաշնորհվեցին, բայց...

Հրազդանի շրջանում սեփականաշնորհվեցին մի շարք խոշոր եւ մանր ձեռնարկություններ: Սակայն էականը ոչ միայն սեփականաշնորհումն է, այլ նաեւ այն, թե կարողանո՞ւմ են աշխատել այդ ձեռնարկությունները. կա՞, արդյոք, առաջընթաց:

Հարցերի պարզաբանման համար հանդիպումներ ունեցա Հրազդանի «Կեչառ» բաց բաժնետիրական ընկերության խորհրդի նախագահ Սամվել Զոհրաբյանի եւ «Կապի գործարան» բաց բաժնետիրական ընկերության գործադիր տնօրեն Յուրիկ Մուշեղյանին:

-Անցյալ տարվա դեկտեմբերից գործարանում աշխատանքը դադարեցվել է միայն այն պատճառով, որ մենք այլեւս պատվերներ չունեինք: Այս տարվա հունվար ամսից ձեռնարկությունը սեփականաշնորհվեց շուրջ 40 մլն դրամ պարտքով, մինչեւ օրս չենք կարողանում մարել այդ պարտքը, քանի որ, հասկանալի է, աշխատանքները դեռեւս չեն վերսկսվել: Իսկ ձեռնարկության արտադրանքը հանրապետությունում պահանջարկ չունի: Միակ ելքը Ռուսաստանի ձեռնարկությունների հետ պայմանագրային հարաբերությունների մեջ մտնելն է: Բայց այս հարցում եւս դժվարություններ կան. վերջիններս չեն կարողանում առաջարկել կանխավճարներ: Այնուամենայնիվ, մենք շարունակում ենք կապեր հաստատել մեր պատվիրատուների հետ՝ հույս ունենալով, որ մեր արտադրանքը անպայման կպահանջվի: Դրանք իրացվում են ավելի թանկ գներով:

Կաթի գործարանը սեփականաշնորհվել է անցյալ տարվա նոյեմբերից, բայց նույնպես չի աշխատում իր ամբողջ հզորությամբ: Նախկինում այստեղ օրական արտադրվել է շուրջ 30 տ կաթնամթերք, իսկ այսօր այդ թիվը հասնում է 60 կգ-ի: Բայց նույնիսկ եղած քանակն էլ դժվարությամբ է իրացվում, ինչը հիմնականում պայմանավորված է թանկությամբ: Կաթի գինը տատանվում է 130-150 դրամի սահմաններում, իսկ 1 կգ պանիր ստանալու համար անհրաժեշտ է 7-10 լ կաթ: Այսինքն, միայն կաթի համար մենք պետք է վճարենք 1000-1500 դրամ, մինչդեռ շուկայում պանիրը վաճառվում է 1200-1300 դրամ:

Իհարկե, նմանատիպ օրինակները քիչ չեն, եւ բնական է, որ շուկայական տնտեսության զարգացման ընթացքում ոչ բոլոր ձեռնարկությունները կկարողանան առանց համապատասխան միջամտության դիմանալ մրցակցությանը: Մինչդեռ պետք է հաշվի առնել եւ այն, որ յուրաքանչյուր ձեռնարկության աշխատանքը ուղղակիորեն նպաստում է գործազրկության կրճատմանը:

Ռուզաննա Ստեփանյան

Կառավարություն

35 ձեռնարկությունների սեփականաշնորհման թույլտվություն

Մայիսի 8-ին տեղի ունեցավ ՀՀ կառավարության նիստ, որը վարում էր վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը:

Քննարկվեց ՀՀ պետական շուրջ 35 ձեռնարկությունների սեփականաշնորհման եւ վարձակալված գույքի գնման թույլտվություն տալու մասին հարցը: Ընդունվեց համապատասխան որոշում:

Քննարկվեց եւ որոշում կայացվեց ՀՀ կառավարության 1991 թվականի հոկտեմբերի 1-ի թիվ 584 որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու եւ ավտոմեքենաների պետական համարանիշների տրման կարգի մասին:

ՀՀ կառավարության որոշմամբ սահմանվեց ոռոգման ջրի հանրապետական միասնական սակագին՝ 1 խոր. մետր ջրի համար 5,95 դրամ (ներառյալ ավելացված արժեքի հարկը):

ՀՀ Խնայբանկի բաժանմունքների կողմից որպես վճարման միջոց ընդունված սեփականաշնորհման սերտիֆիկատներով փոխանակելու գործընթացը կարգավորելու նպատակով կառավարության որոշմամբ փոփոխություններ կատարվեցին ՀՀ կառավարության 1994 թվականի թիվ 477 որոշման մեջ:

Հավանություն տրվեց «Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին» ՀՀ օրենքում լրացումներ եւ փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագծին, որը կներկայացվի ՀՀ Ազգային ժողով:

Կառավարությունը հավանություն տվեց «Քաղաքաշինության մասին» ՀՀ օրենքի նախագծին, որը կներկայացվի ՀՀ Ազգային ժողով:

Հավանություն տրվեց նաեւ Հայաստանի բնակավայրերի կայուն զարգացման եւ բնակարանային քաղաքականության ազգային զեկույցին:

Կառավարության նիստում քննարկվեցին նաեւ այլ հարցեր:

Դիմակայուն

Փրկարարական ուժերի միջազգային սեմինար հուլիսին

Հայաստան են ժամանել խոշոր աղետներին դիմակայելու եվրոպական խորհրդի բաց մասնակի համաձայնագրի մասնակից Ֆրանսիայի եւ Իսպանիայի ներկայացուցիչները: Մայիսի 8-ին ՀՀ արտակարգ իրավիճակների վարչությունում նրանց հետ քննարկվեց այս տարվա հուլիսի 10-12-ը (նախնական տվյալներով) Հայաստանում անցկացվելիք «Միջազգային փրկարարական ուժերի համագործակցության դերը Սպիտակի երկրաշարժի ժամանակ» թեմայով սեմինար-խորհրդակցության ծրագիրը:

Սեմինարին կմասնակցեն աշխարհի շուրջ 50 երկրների ներկայացուցիչներ, որոնք զբաղվում են արտակարգ իրավիճակներում փրկարարական աշխատանքների կառավարման եւ իրականացման հարցերով:

Հյուրերը եղան նաեւ Դիլիջանում, որտեղ նախատեսվում է անցկացնել սեմինար-խորհրդակցությունը, տեղում ծանոթացան այն պայմաններին, որոնք անհրաժեշտ են այն բարձր մակարդակով անցկացնելու համար:

Մայիսի 9-ին հյուրերը կմեկնեն՝ իրենց հետ տանելով նոր ծրագրի տարբերակը:

«ԱԶԳ»
ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության 6 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
Ռամկավար Ազատական Կուսակցության
[illegible]
[illegible]
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
[illegible]
Apple Macintosh
[illegible]
ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ
Հեռախոս 52-16-33
«AZG»
LIBERAL DEMOCRATIC DAILY
Editorial board
47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ ազգային

Հարցազրույց

ԵՊՀ Աստվածաբանության ֆակուլտետի դեկան, փիլիսոփայության եւ գրականության դոկտոր, պրոֆեսոր Շահե արքեպիսկոպոս Աճեմյան.

Մեր գործը կրոն տարածելը չէ, այլ ուսուցանելը

-Սրբազան, ո՞րն էր ֆակուլտետի ստեղծման անհրաժեշտությունը:

-Համալսարանի փիլիսոփայության ֆակուլտետի մեջ գոյություն ուներ Աթեիզմի ամբիոն, որը համալսարանի հիմնադրման օրից մինչեւ 1988թ. խոսում էր այն մասին, որ Աստված գոյություն չունի, այսինքն՝ կրոնագիտությունը ընթանում էր մատերիալիստական դիվանագիտության ճամփով՝ հիմնված Մարքսի տեսության վրա: Այսպես ասած, չկար որեւէ ֆակուլտետ կամ ամբիոն, որ խոսեր ու դասավանդեր այն գիտելիքները, որոնք դարերի ընթացքում եղել են ուսման գլխավոր առարկաները: Տարիներ շարունակ բեխում էին հակակրոնական գաղափարախոսություններ, հայկական ամենալուրջ, ամենախոր աստվածաբանությունը, որն իր եկեղեցին ստեղծել էր որպես արվեստ, արգելված էր ուսանողության համար: Եւ սա անհրաժեշտ էր, որ այդ պակասը լրացվեր: Սա էլ պատճառ դարձավ Աստվածաբանության ֆակուլտետի ստեղծմանը: Ֆակուլտետն ունի 2 բաժին՝ ա. կրոնագիտության, որի մեջ մտնում է կրոնի պատմության, տեսության եւ ընդհանրապես կրոնագիտության ուսուցումը, եւ բ. աստվածաբանական, որտեղ կատարվում է ծիսագիտության, կրոնական բարոյագիտության, կանոնագիտության, նաեւ հայ եկեղեցու պատմության ուսուցում:

Բացի այդ ուսանողներին սովորեցնում ենք գրաբար, հայոց հին մատենագրություն, ներկայացնում ենք անցյալի բոլոր գանձերը՝ ծանոթացնում միջնադարի կրոնական երաժշտության, մանրանկարչության, հայ եկեղեցու ճարտարապետության պատմության հետ:

-Ի՞նչ խորությամբ են անցկացվում դասընթացները:

-Լեզվի ուսուցումն ունի 2 տարվա ծրագիր, այն իր մեջ ընդգրկում է գրաբարի, մեկ օտար լեզվի (անգլերեն, ֆրանսերեն, գերմաներեն), որն ուսանողն ինքն է ընտրում եւ մեկ հին լեզվի (հունարեն, լատիներեն, եբրայերեն) ուսուցում: Ծիսագիտությունը, կանոնագիտությունը, Աստվածաբանության խորհուրդները ուսուցանվում են 2 տարվա, իսկ հայ եկեղեցու պատմությունը, աստվածաբանությունը 3 տարվա ծրագրով: Աստվածաշնչի ներածության եւ մեկնաբանության դասընթացն ունի 4 տարվա ծրագիր:

-Արդյո՞ք ֆակուլտետն ունի համապատասխան գրականություն ուսանողների համար:

-Ընթացքի մեջ են գրադարանի ստեղծման աշխատանքները: Այժմ արդեն ունենք բավականին գրականություն: Մոսկվայից բերվել է ուղղափառ եկեղեցու հրատարակության ռուսաց լեզվով գրականություն: Անգլիայի եկեղեցու եւ Ֆրանսիայի «Սուրբ գրոց» միջազգային հրատարակչության կողմից ստացվել են (նվիրատվության ձեւով) անգլերեն եւ ֆրանսերեն լեզուներով կրոնական գրականություն: Այս գործում իր աջակցությունն է ցույց տվել նաեւ Կիլիկիո կաթողիկոսարանը եւ բացի այդ, ես ինքս, ֆակուլտետին իմ անձնական գրադարանից հանձնել եմ 1400 հատոր գիրք:

Դասախոսներն իրենց դասախոսությունները պատրաստում են գրավոր տպագրման համար, որոնք մտցվում են համակարգչի մեջ, եւ շուտով կունենանք առաջին դասագիրքը: Դրանից բացի դասախոսները պատրաստում են աստվածաբանական տերմինների ռուս-հայերեն բառարան: Ֆակուլտետի գոյությունը խոսու՞մ է որեւէ պատրաստվածության մասին:

-Մենք եկեղեցական եւ կրոնական դաստիարակություն չենք տալիս, այլ զբաղվում ենք միայն ուսուցանելով՝ ուսանողի կամքին թողնելով եկեղեցու կյանքին հաղորդակից դառնալ կամ չդառնալը:

-Մի՞թե ուսուցումն ավարտվում է միայն ֆակուլտետի դասախոսների դասախոսություններով:

-Ուսանողներին հնարավորություն է տրվում այցելել հայոց վանքերը, ներկա լինել ծիսակատարություններին: Հրավիրվում են եկեղեցականներ, որոնք դասախոսություններ են կարդում տարբեր թեմաներով: Օրինակ, անցյալ շաբաթ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը դասախոսություն կարդաց «Հայ եկեղեցու կառույցը եւ բնույթը» թեմայով:

Բացի այդ իրենց դասախոսություններով հանդես են եկել նաեւ Ուրուգվայից Հակոբ եպիսկոպոսը Մարդը պատկեր Աստծո եւ Գագիկ Հարությունյանը Հայ նոր ոճականության հիմնահարցերը թեմաներով:

Մելինե Մարգսյան

Տարեդարձ

«Վրաստան» թերթը 75 տարեկան է

1920 թվականի դեկտեմբերի 15-ին Թիֆլիսում լույս է տեսել «Կարմիր աստղ» հայերեն թերթի առաջին համարը, թերթ, որը տարբեր անվանումներով («Մարտակոչ», «Պրոլետար», «Խորհրդային Վրաստան», «Սովետական Վրաստան», «Վրաստան») հրատարակվում է ահա արդեն երեք քառորդ դար: Այդ երկար ու ծիգ տարիներին թերթի շուրջը համախմբվել են վիրահայ մտավորականության նշանավոր դեմքերը՝ Հակոբ Հակոբյան, Հարություն Սուրխաթյան, Արշավիր Մելիքյան, Աղասի Վարդանյան, Վարդան Ասրյան, Բենիկ Սեյրանյան եւ շատ ուրիշներ: Թերթը դարձել է Վրաստանի հայության իղձերի արտահայտիչը, Վրաստանի ու Հայաստանի միջեւ փոխհարաբերությունների ամրապնդման ջահակիրը:

Մայիսի 7-ը տոնական օր էր «Վրաստան» թերթի, նրա հազարավոր ընթերցողների, վիրահայության համար: Ռուսթավելու անվան պետական ակադեմիական թատրոնի շքեղազարդ սրահում հանդիսավորությամբ տոնվեց թերթի հոբելյանը՝ Վրաստանի մամլո օրգանների ներկայացուցիչների, Հայաստանի Հանրապետությունից ժամանած պաշտոնական պատվիրակության մասնակցությամբ, որը գլխավորում էր ՀՀ տեղեկատվության նախարար Հրայր Թամրազյանը: Հյուրերի թվում էր նաեւ Քվեմո Քարթլի մարզում Վրաստանի Հանրապետության նախագահի պետական լիազոր Լեւան Սամադաձեն եւ Մառնեուլի շրջանի վարչության նախագահ Օթար Սագմիշվիլին, հրավերով Թբիլիսի ժամանած Տավուշի մարզպետ Պավել Անանյանը:

«Վրաստան» թերթին ուղղված շնորհավորանքի խոսքերով հանդիսությունը բացեց Վրաստանի պետնախարար, «Վրաստան» թերթի հոբելյանական հանձնաժողովի նախագահ Նիկո Լեկիշվիլին:

Թերթի անցած ուղու մասին խոսք ասաց նրա խմբագիր Վան Բայբուրդյանը: Նա խմբագրության ամբողջ կազմի, ընթերցողների անունից շնորհակալության խոսք ուղղեց Վրաստանի իշխանություններին, երկրի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեին՝ թերթի հանդեպ ցուցաբերած հոգատարության համար: Նա շնորհակալության խոսք ասաց նաեւ ՀՀ տեղեկատվության նախարարությանը, մամլո օրգաններին, որոնք մշտապես նեցուկ են կանգնում «Վրաստան» թերթին՝ նրա բազում կնճռոտ հարցերը լուծելու համար:

Ողջույնի խոսքով հանդես եկան «Գրուզինֆորմ» կորպորացիայի նախագահ, Վրաստանի նախագահի մամլո ծառայության ղեկավար Վախթանգ Աբաշիձեն, Վրաստանի գրողների միության նախագահ Գուրամ Փանջիկիձեն, ժուռնալիստների ֆեդերացիայի նախագահ Ակակի Միխաուլիձեն, «Սաքարթվելոս ռեսպուբլիկա» թերթի գլխավոր խմբագիր Գուրամ Գոգիաշվիլին, ՀՀ-ում Վրաստանի Հանրապետության դեսպան, երկրի մեջ վրաց-հայկական հարաբերություններում Վրաստանի նախագահի լիազոր ներկայացուցիչ Գիգլա Բարամիձեն, «Գյուրջիստան» թերթի խմբագիր Սուլեյման Սուլեյմանովը եւ ուրիշներ:

Ներկաները ջերմորեն ընդունեցին ՀՀ պատվիրակության ղեկավար Հրայր Թամրազյանի ելույթը: Նա միաժամանակ փոխանցեց Հայաստանի Հանրապետության ղեկավարության, անձամբ ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի շնորհավորանքը թերթի հոբելյանի կապակցությամբ:

Այնուհետեւ տրվեց հոբելյանական համերգ արվեստի անվանի վարպետների մասնակցությամբ:

-Սա մեր ապրելու կերպն է, -ասաց վրաց անվանի բանաստեղծ Ջանսուղ Չարկվիանին: -Թերթի հոբելյանը դարձավ երկու ժողովուրդների տոն: Ուրիշ կերպ չի լինի, ուրիշ կերպ մենք ապրել չենք կարող: Ես առանց ձեզ՝ առանց հայերի, ապրել չեմ կարող եւ չեմ ապրում: Երբ դուք մեզ հետ եք, երբ մենք կողք-կողքի ենք, մեր հոգին թեթեւացած ենք զգում: Միասին լինելը մեր ճակատագիրն է, մեր պատմությունը:

-Ամենագեղեցիկը, որ եղել է իմ կյանքում, եղել է մեր երկու ժողովուրդների բարեկամության, հարազատության, եղբայրությունն ամրապնդելու գործին ծառայելը, -ասաց արձակագիր Բենիկ Սեյրանյանը: -«Վրաստան» թերթին ես ծառայել եմ 65 տարի ու այսօր էլ ուժերիս ներածն եմ նվիրում նրան: Շնորհակալություն Վրաստանի ղեկավարությանը, որ այսպիսի բարձր պատիվ է տալիս մեր թերթին:

-Ես երջանիկ եմ, որ Թբիլիսիում գտնվելու օրերս համընկան այս իրադարձությանը, եւ ես ուրախանում, հպարտանում եմ «Վրաստան» թերթի հոբելյանի մասնակիցը լինելու համար:

Սրանք ավստրիահայ կինոբեմադրիչ Արսեն Օհանջանյանի խոսքերն են:

Հուշեր

Խորհրդային ռազմագերու դաժան ճակատագիրը

Պատմական որեւէ ժամանակաշրջանի իրական պատկերն առավել ցայտուն է դառնում, երբ ընդհանրական բնույթի փաստերին ու թվերին զուգահեռ ծանոթանում ես այդ ժամանակահատվածը վերապրած մարդկանց հուշերին:

Ճակատագիրը բավական դաժան է գտնվել արթիկցի Վրույր Թորոսյանի հանդեպ: Երկրորդ աշխարհամարտի ժամանակ նա գերի է ընկնում Արեւմտյան Գերմանիայի Հերֆորդ քաղաքի երկաթի հանքերում: Գերիներն աշխատում էին անմարդկային պայմաններում. 1600 մետր խորության հանքահորում բացակայում էին անվտանգության տարրական պայմանները, հաճախակի էին մարդկանց խեղման եւ մահացության դեպքերը. «Մենք՝ գերիներս, քնում էինք փայտե երկհարկանի նարերի վրա խոտե ներքնակով ու բարակ ծածկոցով: Մեզ արթնացնում էին շների միջոցով, որոնք, ճիշտ է, չէին կծում, սակայն բարձր հաչում էին «մահճակալների» մոտ եւ ատամներով քաշում մարդկանց վրայի ծածկոցները: Օրական ստանում էինք 250 գրամ հաց, մի շերեփ փոխ եւ մեկ բաժակ եփած ջուր: Պարտավոր էինք աշխատանքի ժամանակ մեկ օրվա ընթացքում լցնել 15 վագոն հանքաքար, հակառակ դեպքում գանահարում էին: Ամենաառողջ գերին այդպիսի պայմաններում կարող էր դիմանալ ամենաշատը երկու ամիս, որից հետո ոտներն ու ձեռքերն ուռչում էին: Հագուստի լվացում կամ ախտահանում գոյություն չուներ: Բոլորիս վրա վխտում էին ոջիլները...»:

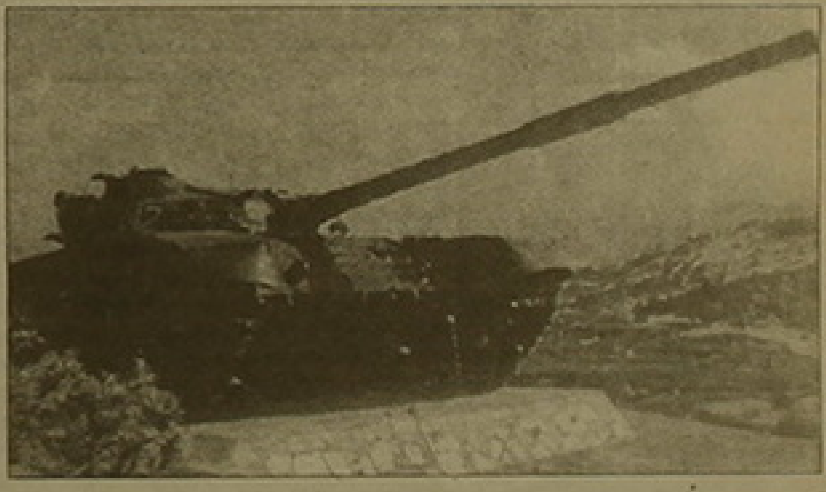

Գերիներին ազատագրում են ամերիկյան զորքերը: Շատերի հետ միասին Վրույր Թորոսյանը վերադառնում է հայրենիք: Ուկրաինայում փակվում է նրա տունդարձի ճամփան. «Դոնբասում ինձ ուղարկեցին քարածխի հանքում աշխատելու որպես հանքափոր: Այսպիսով, գերու «կարգավիճակով» թշնամու մոտ աշխատում էի երկաթի հանքերում, իսկ հայրենիքում «դավաճան» ... քարածխի հանքերում: Այստեղ եւս աշխատանքի պայմանները շատ ծանր էին: Ձմռանը քնում էինք ցուրտ սենյակներում, որոնք չէին տաքացնում: Հաճախ աշխատանքից հետո կանչում էին հատուկ բաժին հարցաքննության, որը վարում էին բավական անբարեկիրթ ձեւերով: Հաճախ աշխատավարձ չէին վճարում, եւ մենք քաղցած էինք մնում»:

Պարզվում է, որ այն ժամանակ էլ խորհրդային համակարգում իշխում էր կասկածամտությունը: Երբ Թորոսյանը խնդրում է իրեն արձակուրդ տրամադրել, նրանից կասկածում են ու պահանջում («մատնիչ»): «Մատնիչ»-ը ներկայացնելուց հետո տանից յոթ ու կես տարի բացակայած Թորոսյանը վերջապես հնարավորություն է ստանում վերադառնալ հայրենի գյուղ: Այստեղ նրան սիրով են դիմավորում ողջ մնացած ընտանիքի անդամները, բարեկամներն ու համագյուղացիները խուսափում էին նրանից, քանի որ պետական քաղաքականությունը բնակչությանը համոզել էր, թե «գերիները հայրենիքի դավաճաններ են»: Վաղ առավոտյան նրան կանչում են Արթիկի Ներքին գործերի հատուկ բաժին: Քննիչը, ինչպես եւ նա ասում էր, կոպիտ ու գռեհիկ անձնավորություն էր. Վ. Թորոսյանից պահանջում էր խոստովանել, որ ինքը դավաճանել է հայրենիքին եւ ծառայել «Հայկական լեգեոնում»: Քննիչը, անշուշտ, չընդունեց Թորոսյանի բացատրությունները եւ հարցաքննության ընթացքում իրեն ապարտավան էր պահում: Այնուամենայնիվ, նրան մի քանի օրով տուն են ուղարկում, որտեղ նախկին ռազմագերին արժանանում է համագյուղացիների բացահայտ թշնամական վերաբերմունքին:

Կրկին աքսորվելու վտանգը նկատի առնելով, նա սփոփված փախչում է գյուղից: Տարիներ շարունակ Վ. Թորոսյանը հարազատներից կարողանում է հանդիպել միայն Սպիտակի շրջանում ամուսնացած քրոջ հետ:

Երկրորդ աշխարհամարտը տասնյակ միլիոնավոր մարդկանց կյանք խլեց, խեղեց շատերին: Այն ավարտվեց հիտլերյան Գերմանիայի ջախջախիչ պարտությամբ, սակայն ոմանց համար հաղթանակը վերջակետ չդրեց տառապանքների անվերջանալի շղթային...

Մուշեղ Մանուկյան

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ «ԵՐԵՒԱՆՅԱՆ ՏԵՍԱԿԵՏ» ՎԵՐԼՈՒԾԱԿԱՆ ԺԱՊԱՎԵՆԻՑ

Ռուսաստան

Ռուսական կապիտալի դարչնագույն դեմքը

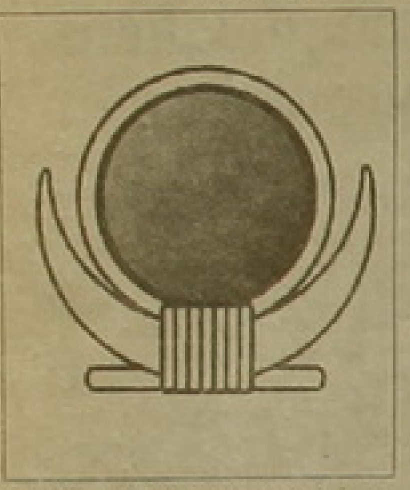

Վայմարյան Գերմանիայի եւ հետխորհրդային ժամանակաշրջանի Ռուսաստանի միջեւ համեմատության շուրջ ընթացող բանավեճերն այնքա անիմաստ են դարձել: Ռուսական քաղաքական, մտավոր ընտրախավի այն հատվածը, որը հետեւողականորեն «ջախջախիչ» հակահարված էր հասցնում փոքրաթիվ, բայց ձեռնհաս «հոռետեսներին», որոնք համարձակվում էին նման համեմատություններ կատարել ժողովրդավարական նոր Ռուսաստանի եւ նախաֆաշիստական Գերմանիայի իրավիճակային մեծ ընդհանրության մասին, պատասխանատվություն է կրում երկրում ձեւավորված իրականության համար:

Փափուկ բարձ դնելով ռուսաստանցիների եւ դաշնային բարձր ղեկավարության գլխի տակ՝ «լավատեսների» այդ բազմությունը փաստորեն չեզոքացրեց կանխարգելիչ միջոցառումների կիրառման կողմնակիցների ջանքերը, եւ այսօր նախագահական ընտրությունների բոհուրում, երբ սառն ուղեղով մտածելը շռայլություն է դիտվում, Ռուսաստանը կանգնած է մի երկընտրանքի առջեւ, ուր ընտրության իրական հնարավորությունը գրեթե նվազագույն է:

Երբ Ռուսաստանի դաշնության Պետական Դումայում «Մեր տունը Ռուսաստանն է» պատգամավորական ֆրակցիայի նախագահ Բելյաեւը, անդրադառնալով, այսպես կոչված, տասներեքի դիմումին, գնահատում է այն իբրեւ ժամանակակից ռուսական ղեկավարի նկատմամբ հինդենբուրգյան սինդրոմի կիրառման փորձ, դրա համար բավարար հիմքեր ունի:

Անցման փուլում քաղաքական կայունության անհրաժեշտությունը, որի մասին այդքան երկար խոսվում էր քաղաքական կուլուարներում, զանգվածային լրատվության միջոցներում այսօր էապես փոխել է իր իմաստը: Հասարակական-քաղաքական, տնտեսական կայունությունը ողջ երկրի եւ ժողովրդի համար այժմ կամաց-կամաց ձեռք է բերում «կայունություն նորաստեղծ ռուսական մեծ կապիտալի համար» նշանակությունը: Այս առումով հատկանշական է, որ ոչ թե երկրի հասարակայնության լայն շրջանակները ներկայացնող հասարակական-քաղաքական կազմակերպություններն են կամ ինքը ժողովուրդն է ցանկություն եւ կամք ցուցաբերում քաղաքական առաջնորդներից կայունության երաշխիքներ պահանջելու գործում, այլ մեծ կապիտալը: Իսկ թե որքանով է կապիտալի պատկերացրած «կայունությունը» համապատասխանում ժողովրդական նկրտումներին՝ մտորումների տեղիք է տալիս:

Վերջին շրջանում Ռուսաստանում անցկացված սոցիոլոգիական հարցման արդյունքները վկայում են, որ բնակչության գերակշռող մեծամասնությունն, այնուամենայնիվ, պատրաստվում է մասնակցել ընտրություններին: Գործադուլային շարժումների ալիքը, հասարակական ակտիվությունը տարաբնույթ միտինգային երեւույթներում եւ սոցիալական լարվածության ակնհայտ առկայությունը, անգամ աշխատավարձերի, կենսաթոշակների եւ դրամական այլ վճարումների աննախադեպ ակցիայից հետո հիմք են տալիս մտածել, որ ռուսաստանցիները փոփոխությունների ձգտում եւ ակնկալիք ունեն:

Հասարակական շերտավորման, հետխորհրդային ժամանակաշրջանում ազգային հարստության վերաբաշխման ներկա ստատուս քվոն ընդունելի չէ շատ-շատերի համար: Հիմնարար խնդիրը ոչ կարոտախտն է խորհրդային անցյալի նկատմամբ եւ ոչ էլ սիրո նոր պոռթկումը կոմունիստների հանդեպ, այլ ձեւավորված իրողությունները չհանդուրժելու եւ որեւէ կերպ դրանք փոխելու ժողովրդի ցանկությունը: Կարելի է ասել, որ Ելցինամետ շրջանակները բավական աղաչանքի են կազմակերպում նախագահին ծառայող քարոզչական արշավը՝ հիմնական շեշտը դնելով կոմունիստների վերադարձող «երեկվային հերթերի» ու գոլակների վերականգնմամբ զանգվածներին վախեցնելու վրա:

Իր հիմնական մասով բարեփոխումների ընթացքում սոցիալապես նվաստացված զանգվածը կփնտրի կամ կոմունիստների, կամ Վլադիմիր Ժիրինովսկու եւ կամ ցանկացած մեկ ուրիշի օգնին, բայց երբեք չի համակերպվի այն մտքին, որ հասարակության մի աննշան շերտ հաջողացրել է ձեռք գցել սերունդների աշխատանքով ստեղծված հարստությունը եւ այժմ Բորիս Ելցինին վերընտրելու ճանապարհով եւս հինգ տարով ամրագրելու է այդ իրավունքը:

Ձեւավորված ստատուս քվոն հարգելու ժողովրդական լայն զանգվածների անհամաձայնությունն է, որ առավելապես անհանգստացնում է մեծ կապիտալի ներկայացուցիչներին: Թեեւ Բորիս Ելցինի վերընտրությունը հիմնականում ապահովագրում է նրանց իրավունքները եւս հինգ տարով, հազիվ թե դա այնքան բավարար համարվի: Մեծ կապիտալին պետք է ոչ թե եւս հինգ տարվա արտոնություն, այլ ձեւավորված իրողությունների հավերժացում, ինչը Բորիս Ելցինի նախագահության պարագայում ակնհայտորեն հնարավոր չէ:

Ահա թե ինչու տասներեքի թե առաջին եւ թե երկրորդ դիմումներում շեշտադրվում է փոխզիջման հրամայականը: Եվ սա արդեն ոչ այնքան հետընտրական ժամանակաշրջանում կայունության հաստատման կոչ է դիտվում, որքան իբրեւ հինդենբուրգյան տարբերակի կիրառման յուրատեսակ հրահանգ: Ռուսական մեծ կապիտալն ըստ էության ներկայացնում է իր կողմից առաջադրվող երկընտրանքի երկու տարբերակ. կամ նա կծառայեցնի սեփական լայն հնարավորությունները Բորիս Ելցինի վերընտրության գործին՝ փոխարենը ստանալով երկաթյա ձեռքի կառավարություն կոմունիստական, ժիրինովսկիական եւ այլ հնարավոր տարբերակներով, եւ կամ կանի հնարավոր ամեն ինչ, հենց այս ընտրություններում այդ երկաթյա ձեռքը միանգամից նախագահական իշխանության հասցնելու համար:

Երկու պարագայում էլ ժողովրդական լայն զանգվածների համար արդյունքը մեկն է լինելու՝ երկրի բռնապետացում եւ ժողովրդի նվաստացում ոչ այնքան կոմնոմենկլատուրայի, որքան մեծ կապիտալի կրունկի տակ: Նրբությունն այն է սակայն, որ առաջին դեպքում Ռուսաստանը կարող է առժամանակ խուսափել մեծ ցնցումներից, ինչը ձեռնտու է նաեւ կապիտալի ներկայացուցիչներին, քանզի առժամանակ երկրում կստեղծվի քաղաքական եւ սոցիալ-տնտեսական կայունության պատրանք, ու զուգահեռաբար զարգացում կապրեն ա լյա Ելցին ժողովրդավարությունն ու դարչնագույն բռնապետությունը: Թե եւ առաջինի կորը անխուսափելի անկում կապրի, իսկ երկրորդինը՝ վերելք:

Իսկ երկրորդ պարագայում, երբ երկիրը գնա կտրուկ անցման ճանապարհով, իսկապես չի կարելի բացառել քաղաքացիական կարճաժամկետ դիմակայությունը, որն անկախ կողմերից որեւէ մեկի հաղթության կրկին միավորող երկաթյա ձեռքի պահանջ է ներկայացնելու:

«Ոչ մի նոր վերաբաշխում» կարգախոսը, որն այսօր հակահամայնավարական դիրքերից պաշտպանում են նաեւ միլիոնավոր ազնիվ մարդիկ, իրականում բռնապետական համակարգի ձգտող մեծ կապիտալի հրամայականն է: «Ոչ մի նոր վերաբաշխում», ընդ որում, ամեն գնով եւ հնարավոր բոլոր տարբերակների կիրառմամբ՝ այդ թվում նաեւ երկրի ֆաշիստականացման, ազգայնամոլական հոգեբանության, արտաքին էքսպանսիայի միջոցով: Երբ ժողովուրդը չի ուզում համակերպվել իրականությանը, ապա նրան պետք է նոր, ավելի ընդունելի «իրականություն» մատուցել:

Այն ամենն, ինչ այժմ կատարվում է Ռուսաստանում, առավել եւս ակնկալվող իրադարձությունները ու դրանց հետեւանքները, բնականաբար, չեն կարող դիտարկվել իբրեւ զուտ այդ երկրի ներքին գործը: Ժամանակին, երեսնականների Գերմանիայի ներքին զարգացումներին բավարար ուշադրություն չդարձնելը 57 միլիոն մարդկային կյանք խլեց ու խեղեց: Պարադոքսն այն է, որ «զանգվածային անբավարարվածություն - մեծ կապիտալ - երկաթյա ձեռք - արտաքին էքսպանսիա» շղթան Ռուսաստանի պարագայում կրկնվում է Արեւմուտքի կողմից կայունությունը սատարելու միեւնույն մեխանիզմով, ինչ որ էր երեսնականների Գերմանիայում:

Չնայած ակնհայտ սպառնալիքին, որ աշխարհի մեկ վեցերորդ մասում իշխանությունը կարող է անցնել ծայրահեղական ուժերի ձեռքը, Արեւմուտքը ոչ միայն շարունակում է բազմամիլիարդանոց վարկերի հատկացումը, այլեւ ավելացնում է դրանց թվային արժեքը: Եվ դա այն պարագայում, երբ արդեն այսօր Չեչնիայի, գիտական մտքի պահպանման, կոնվերսիայի, միջուկազերծման տեխնոլոգիաների մշակման ու կատարելագործման եւ բազմաթիվ այլ պատրվակներով ռուսական պետական բյուջեի արտաքին բաժինը գնում է ռազմաարդյունաբերական համալիր կամ ուղղակի բանակ:

Գրեթե մեկը-մեկին կրկնվում է նաեւ արեւմտյան դիվանագիտությունը: Ֆինանսական մագնատների ինքնագոհ, բայց բարեհամբույր հայացքների ներքո Գենադի Զյուգանովը վստահեցնում է Արեւմուտքին, որ նեոկոմունիստների հետապնդած նպատակներն իրենց հիմքում վտանգ չեն կրում ո՛չ բուն Ռուսաստանի, ո՛չ նրա հարեւանների եւ ոչ էլ ողջ աշխարհի համար: Արեւմուտքը բարյացակամորեն գլխով է անում եւ պայմաններ ստեղծում, որպեսզի Զյուգանովը պատվով ու գրեթե հաղթանակած վերադառնա հայրենիք՝ արեւմտյան վիշապին սանձողի ազգային հերոսի դափնե պսակը գլխին:

Բոլորին քաջ հայտնի է, որ ռուսական նոր, մեծ կապիտալը հիմնականում քրեածին է եւ որ նրա զգալի մասը տեղավորված է արեւմտյան բանկերում: Բայց անօրինական գումարները հայտնաբերելու եւ Ռուսաստան վերադարձնելու, իսկ մեղավորներին պատասխանատվության կանչելու գործընթացը խոսակցություններից եւ բարի նպատակների արձանագրությունից այն կողմ չի անցնում:

Ամեն ինչ վերադառնում է ի շրջանս յուր: Հանցավոր փողերը ծնում են հանցավոր գաղափարներ, ձեւավորում են հանցավոր հասարակական-քաղաքական համակարգեր, իսկ մարդիկ, ինչպես Ջրհեղեղից առաջ էր, ապշած կամ ծաղրանքով նայում են տապան կառուցողին եւ շարունակում ապրել իրենց առօրյայով մինչեւ Ջրհեղեղ:

ՏԻԳՐԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

Քաղաքական

Կոմունիստը մնում է կոմունիստ

Բնական է, որ Ռուսաստանում ընտրությունների շեմին քաղաքական շրջանակները բուռն գործունեություն ծավալելու մտահոգություններով են համակված: Իշխողները հաղթանակի հասնելու համար ջանք չեն խնայում: Չնայած դրան, Պետական դումայի ընտրություններում հաղթանակ տարած կոմունիստները բավական ոգեւորված են:

Կոմունիստներին համակիրները Ռուսաստանում չքավորներն են ու ծայրամասերի բնակիչների մեծամասնությունը: Այս խավը միշտ էլ կոմունիստների համար հեղինակություն ձեռք բերելու հիմնական նպատակակետն է եղել, նրանց համար ծառայել որպես իշխանության գալու միջոց, ինչի հետեւանքով խափանվել են առաջադեմ գաղափարներ բերած այլ քաղաքական ուժերի ծրագրերը: Կոմունիզմ ցանկացող քաղաքացիներից շատերը կարծում են, որ իրենք կարող են վերացնել բոլոր ճգնաժամերը՝ չգիտակցելով նրանց իշխանության գալու իրական հետեւանքները: Իսկ վերջիններս խտրություն չեն դնում իշխանության գալու միջոցների ու մեթոդների մեջ: Չթաքցնելով, որ ԽՍՀՄ վերականգնման կողմնակիցներ են, նրանք հասարակությանը ներկայանում են իբրեւ առաջադեմ գաղափարներով նորացված:

Ռուսաստանի առաջադեմ մտավորականությունը չի ցանկանում հին կարգերի վերադարձը, նրանք պաշտպանում են սեփականաշնորհման գործընթացը: Շուկայական հարաբերությունները, որոնք նոր եւ պատմական քայլեր են դիտվում, միաժամանակ կարեւորելով ԽՍՀՄ-ի ժամանակվա Ռուսաստանի դերը: Սա է պատճառը, որ Զյուգանովը փորձում է հետադեմ եւ առաջադեմ գաղափարների համադրում կատարել: Արդյունքում նրա գաղափարներն անհամատեղելի, հակասական դրույթների ամբողջության պատճառով հաճախ են երկդիմական բնույթ ստանում: Նա «դեմ չէ» սեփականաշնորհմանը, տնտեսաքաղաքական բարեփոխումների իրականացմանը, շուկայական հարաբերությունների, մարդու իրավունքների, ազատությունպաշտպանությանը, բազմակուսակցությանը, բայց եւ անհրաժեշտ է համարում վերականգնել ԽՍՀՄ-ը, Պետական դուման վերանվանել Գերագույն խորհուրդ, նույնն անել ԱՊՀ երկրներում, որ կրկին անչափելիության կհասցնեն Ռուսաստանի ազդեցությունները:

Քաղաքագետներից շատերը համոզված են, որ կոմունիստների հաղթանակից հետո կրկին կսահմանափակվի լրատվական միջոցների ազատությունը, կարթնանա կոմունիստական մենաշնորհը, նրանց հակադրվող քաղաքացիները ու քաղաքական ուժերը կրկին բանտերում ու աքսորներում կհայտնվեն:

Արեւմտյան երկրների օրինակով եւ նրանց օժանդակությամբ իրականացվող տնտեսաքաղաքական բարեփոխումների ջատագովի դերում հանդես գալով՝ Զյուգանովն այսօր էլ ջանում է հեղինակություն ձեռք բերել Արեւմուտքում, ուր հետաքրքրություն սերմանելը դյուրին գործ չէ նրա համար: Ի տարբերություն Ռուսաստանի ազգաբնակչության, արեւմտյան հասարակությունը լրջմիտ ու իրական հայացք ձգելով նրա գործունեությանը, հայացքներին ու գաղափարներին, հասկանում է Զյուգանովի էությունը, քանզի ԽՍՀՄ կոմունիստների նորօրյա հետնորդն իրեն ձերբակալված է համարում մարքս-լենինյան գաղափարախոսության որոշ պահպանողական դրույթներից: Ակնհայտ է, որ իշխանության գալով, նա կվերացնի շուկայական հարաբերությունները, սեփականաշնորհման եւ այլ գործընթացները: Ռուսաստանը կնետվի տնտեսաքաղաքական խոր ճգնաժամի մեջ, «ԽՍՀՄ նորացման» գործընթացին կնախորդեն լուրջ եւ լիակատար իշխանությունը, հետագայում բռնությունը, կվերականգնվի պետական կուսակցությունը, կլուծարվի Սահմանադրական դատարանը, տեղի կունենա միանձնիշխանության հաստատում: Հանդես գալով նմանատիպ գործընթացները կանխելու դերում այնուհանդերձ, կոմունիստներին չի հաջողվում թաքցնել իրենց հետագա ծրագրերը: Իշխանությունները իրենց ձեռքում պահելու ամեն ջանք կգործադրվի, բայց ոչ ժողովրդավարական ճանապարհով, դրա համար կոմունիստները նախադրյալներ չունեն եւ հիմնականում կգործեն բռնի եւ ուժային մեթոդները: Ռուսաստանի եւ ԱՊՀ այդ տարածքներում բախումներն ավելի կսաստկանան:

Ինչեւէ, Ռուսաստանի հասարակությունը, թերեւս, կգիտակցի եւ կընտրի կոմունիզմին առավելություն տալու այն հետեւանքները, որոնք ոչ վաղ անցյալում կաղապարներ էին դրել նախկին ԽՍՀՄ երկրների զարգացման բոլոր բնագավառների վրա:

Հրայր Մանուկյան

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Միջազգային

«Հեզբոլլահը» հիշեցնում է իր մասին

Վերջին իրադարձությունները Լիբանանի հարավում, երբ իսրայելական ռմբակոծումների հետեւանքով զոհվեց ավելի քան 100 մարդ, կարող են հարցի տակ դնել նաեւ խաղաղության հաստատվելու խնդիրը ամբողջ տարածաշրջանում, այդ թվում նաեւ իսրայելապաղեստինյան համաձայնության դայմանագիրը։ Այս ճգնաժամի գլխավոր հրահրողը «Հեզբոլլահն» է, այսինքն «Աստծո կուսակցությունը»։ Նրանց կողմից հրեական բնակավայրերի հրանոթային ռմբակոծումները եւ Իսրայելի պատասխան գործողությունները հանգեցրին այն բանին, որ թվում էր, թե կրկնվում է այն նույն սցենարը, երբ 1982 թվին ՊԱԹՀ-Հեղափոխական շարժման սադրանքների հետեւանքով Իսրայելը անցավ մեծածավալ հարձակման, որը ավարտվեց նրա կողմից Բեյրութի ժամանակավոր գրավմամբ։ Ճիշտ է, այս անգամ կարծես թե հաջողվեց խուսափել ավելի բարդ գործողություններից, բայց նկատի ունենալով որ «Հեզբոլլահը» այս ճգնաժամի ընթացքում կրեց միայն չնչին կորուստներ եւ լի է վրեժխնդրությամբ, հանգեցնում են այն եզրակացության, որ ամենուրեք կարող են ծագել հակամարտության նոր կենտրոններ։ Եւ ի՞նչ է իրենից ներկայացնում «Հեզբոլլահը», որի դեմ անկարող են անգամ մեծ պետությունների կառավարությունները։

Այսօր Լիբանանում գործում են ավելի քան 60 քաղաքական կուսակցություններ եւ խոշոր խմբավորումներ։ Դրանցից մեկը՝ քաղաքակրոնական «Հեզբոլլահ» կազմակերպությունը, ներկայացնում է երկրի շիական համայնքի մի մասի շահերը։

Բայց այն դերը, որը խաղում է «Հեզբոլլահը» Լիբանանի շատ խճճված եւ բարդ ներքին քաղաքական կյանքում, մինչեւ վերջ պարզ չի լինի առանց վերջին ժամանակահատվածում երկրում տեղ գտած որոշ իրադարձությունների մեկնաբանման։

1943 թվին Լիբանանի Հանրապետության ստեղծումից հետո, երկրում հաստատվեց, այսպես կոչված, դավանաբանական համակարգը, որը հիմնվում էր վերին իշխանության մարմիններում տարբեր կրոնական խմբերի եւ համայնքների համամասնական մասնակցության սկզբունքի վրա։ Հենվելով 1932 թվին երկրի պետության մեջ անցկացված միակ մարդահամարի տվյալների վրա, որը պարզել էր քրիստոնյա համայնքի չնչին թվական գերակշռությունը, դավանաբանական համակարգը, ըստ 1943 թվի Ազգային պակտի, որոշեց երկրի կառավարման հարցում քրիստոնեական համայնքի գլխավորող դերը։ Նրանք զբաղեցրին երկրի նախագահի, բանակի հրամանատարի եւ մի շարք կարեւորագույն նախարարությունների պաշտոնները, ու նաեւ պառլամենտում եւ բոլոր պետական հիմնարկներում վեց տեղերը՝ ընդդեմ մուսուլմանական հինգի։

Բայց պարզ է, որ վերջին 50 տարվա ընթացքում, դավանաբանական խմբերի հարաբերակցությունը փոխվել է։ Ներկայումս բնակչության մոտ 60 տոկոսը կազմում են մուսուլմանները, մեծացել է նաեւ նրանց բաժնեկալվածային կշիռը երկրի տնտեսական կյանքում։ Այստեղից՝ մուսուլման բնակչության պահանջները՝ հանրապետությունում վերաբաշխել իշխանությունը, հաշվի առնելով մուսուլմանների թիվը եւ ազդեցությունը։ Սա է Լիբանանում արդեն ավելի քան 20 տարի տեւող քաղաքացիական պատերազմի ներքին պատճառներից մեկը։

Այսօր շիական համայնքը հանդիսանում է ամենախոշորն է Լիբանանում եւ, որոշ տվյալների համաձայն, հաշվվում է ավելի քան 1 մլն. մարդ։ Բայց ի տարբերություն մյուս էթնոկրոնական խմբերի, կառավարող մարոնիթների, ունեւոր սուննիթների եւ լեռնեցի դրուզների, իր մեծամասնությամբ ընչազուրկ եւ աղքատ շիական համայնքն զբաղեցնում էր Լիբանանի սոցիալական համակարգում ամենացածր աստիճանը եւ երկար ժամանակ ոչ մի զգալի ազդեցություն չուներ։ Երկրի դավանաբանական համակարգի համաձայն, ստանալով պատվավոր, բայց այն ժամանակ քիչ ազդեցիկ պառլամենտի նախագահի պաշտոնը, նրանք ճնշող մեծամասնությամբ, բացի երկու տասնյակ ֆեոդալական հայտնի ցեղերի ներկայացուցիչների, ոչ մի դեր չէին խաղում երկրի ներքին եւ արտաքին կյանքում։

Քաղաքական այդ դիմի դրության փոփոխումը կապված է շիիզմի քարոզիչ, ազգությամբ իրանցի իմամ Մուսա Սադրի հետ։ Պայքարելով սոցիալական արդարության համար, նա իր հին «Զոխփազեներով» ճանապարհորդում էր ամբողջ երկրով մեկ եւ վերջիվերջո ստեղծեց շիական առաջին քաղաքական միավորումը՝ «Մերժվածների շարժումը»։ Նա եկույթ էր ունենում պետական կառուցվածքում դավանաբանական համակարգի վերացման համար, եւ պահանջում էր պահպանել Լիբանանի անկախությունը եւ միասնությունը։

Կառավարության առաջ դնելով իշխանության վերաբաժանման հարցը, հօգուտ շիաների, Մուսա Սադրը հասավ համայնքի ղեկավար մարմնի՝ Վերին շիական խորհրդի հիմնադրմանը։ 1978 թվին նա հանկարծակի անհետացավ Լիբանանում, բայց մինչեւ հիմա համարվում է այդ խորհրդի նախագահը։ Ոչ մեկը չի փորձել զբաղեցնել իմամի պաշտոնը՝ այնքան որ մեծ է Մուսա Սադրի հեղինակությունը։ Այստեղից է ծնունդ առնում նաեւ շիական երկրորդ խոշոր քաղաքական կազմակերպությունը՝ «Ամալ» շարժումը, որը համարվում է դոփիրական բնույթի։

«Հեզբոլլահը», ընդհակառակը, ունի դրոսիրանական հայացքներ։ Այս կազմակերպությունը Լիբանանի քաղաքական կյանքում հայտնվեց 80-ական թվականներին եւ կարճ ժամանակում կարողացավ նվաճել շիական համայնքի վստահությունը։ «Հեզբոլլահի» նպատակները պարզ երեւում են նրա առաջնորդների ելույթներից։ Նրանք պնդում են, որ Լիբանանում տարվում է «սուրբ պատերազմ» («ջիհադ») ընդդեմ իմպերիալիզմի, սիոնիզմի եւ նրանց հետ համագործակիցների, որը դուրս է գալիս Լիբանանի սահմաններից եւ կրում է ընդհանուր մուսուլմանական բնույթ։ «Հեզբոլլահի» սկզբնական նպատակն է Սուրբ Երուսաղեմ քաղաքի ազատագրումը եւ Արեւելքում «Արեւմուտքից եկող» ամեն բանի վերացումը։

«Մենք պայքարում ենք ընդդեմ ԱՄՆ-ի եւ Ֆրանսիայի։ Այս պայքարը կշարունակվի այնքան ժամանակ, մինչեւ Լիբանանի ժողովուրդն ինքը կսկսի որոշումներ ընդունել», ժամանակին հայտարարեց «Հեզբոլլահի» ղեկավարներից մեկը՝ շեյխ Իբրահիմ ալ-Ամին։ «Հեզբոլլահի» մյուս ղեկավարը՝ շեյխ Հուսեյին Ֆադլալլան, նույնպես հաստատում է այս տեսակետը, ավելացնելով «թշնամիների նկատմամբ մենք ոչ մի քաղաքական զիջման չենք գնա»։

Ներքին քաղաքական ծրագրերում «Հեզբոլլահը» փորձում է Լիբանանում ստեղծել Իրանի նման «իսլամական հանրապետություն», բայց այդ հիմնախնդրական ծրագրի կողմնակից չէ լիբանանցիների ճնշող մեծամասնությունը։ Անգամ «Հեզբոլլահի» հոգեւոր առաջնորդ համարվող շեյխ Մոհամմեդ Հուսեյին Ֆադլալլան արտահայտում է այն կարծիքը, որ իսլամական հեղափոխության միտքը դեռ չի հասունացել։

Իսկ ներկա տեսքով կազմակերպության ստեղծումը վերաբերում է 1982 թվի ամռանը, երբ լիբանանյան Բաալբեկ քաղաքի շրջակայքում հաստատվեցին Իրանից եկած մի քանի հարյուր կամավորներ՝ «իսլամի հեղափոխության պահապանների» թվից՝ ընդդեմ Իսրայելի պայքարելու համար։ Հետագայում նրանք մնացին Բեքաա դաշտավայրում եւ կազմեցին «Հեզբոլլահի» մահապարտների կորիզը։

Այն ժամանակ շատ էին խոսում կազմակերպության արտաահմանյան, ավելի ճիշտ՝ իրանական բնույթի մասին։ Բայց անցավ շատ կարճ ժամանակ, եւ այն դինդ արմատներ գցեց լիբանանյան հողում։ Անկասկած է, որ հենց կազմակերպության բնույթը կրեց փոփոխություններ՝ ժամանակի ընթացքում դառնալով ավելի բաց եւ օրինական։ Այս ամենի պայծառ վկայությունն է վերջին ընտրություններում նրանց՝ պառլամենտում շահած 7 պատգամավորական տեղերը։ Այսօրվա դրությամբ կազմակերպությունն ունի ավելի քան 5 հազար պաշտոնյա մարտիկ։ Նրանք մտնում են զինվորական ջոկատների մեջ, որոնց տրամադրության տակ կան ոչ միայն թեթեւ զենքեր, այլ նաեւ հրանոթներ, ականանետներ եւ զրահամեքենաներ։

«Հեզբոլլահի» անդամներին խստիվ արգելվում է օգտագործել ոգելից խմիչքներ, «ուրախանալ» կանանց հետ, կրել ամեն տեսակի հագուստներ, կյանքում տեղ տալ հաճույքներին։ Պարտադիր է իսլամի դրույթների ուսումնասիրումը եւ պահպանումը։

Այս «նորոփարերերի» ուժը եւ հեղինակությունը հիմնվում է երկու գլխավոր բանի վրա՝ հարգանքը, որով լցված են երիտասարդ մուսուլմանները «Հեզբոլլահի» մարտիկների նկատմամբ եւ լայն բարեգործությունը։ Էժան խանութները, դեղատները, հիվանդանոցները եւ դպրոցները ահա թե ինչ է դուր գալիս քիչ ունեւոր շրջանների բնակչությանը։ Դրա հետ միասին «Հեզբոլլահի» կողմնակիցները հանդիսանում են շիիզմի «ժողովրդական իսլամի» հետեւորդներ, որին պաշտամունքին մոտ են խոռվարարական բնույթը եւ չարչարանքները։ «Մարտնչել եւ զոհվել հավատի համար ուղիղ ճանապարհ է դեպի երկինք», սովորեցնում են շիական քարոզներում։

«Հեզբոլլահի» ղեկավարների հայտարարությունների համաձայն, այն ոչ թե կուսակցություն է, այլ «ժողովրդական շարժում»։ Այստեղ որոշակի դեր խաղաց Հոմեյնիի այն միտքը, որ կուսակցությունները իսլամական կյանքում արեւմտյան մտքի ժառանգներ, եւ նրանք պետք է ջնջեն։ «Հեզբոլլահը» Լիբանանում, համաձայն «Աշ-Շիրաա» շաբաթաթերթի, կազմավորված է հետեւյալ կերպով, գոյություն ունի «վերին կոնսուլտատիվ խորհուրդ», որը կազմված է 12 անդամից, հիմնականում կրոնական գործիչներից եւ զինվորականներից։ Եթե ինչ-որ որոշում միաձայն չի ընդունվում, այն համաձայնեցվում է ձայների մեծամասնությամբ, կամ էլ տրվում է իմամ Հոմեյնիի քննարկմանը։ Կազմակերպության գործողությունները հիմնականում կենտրոնացված են շիաներով բնակեցված երկրի երեք շրջաններում Բեյրութի հարավային թաղամասերում, Բեքաա դաշտավայրում եւ Լիբանանի հարավում։ Ամեն մի շրջան ունի իր «կոնսուլտատիվ խորհուրդը», որից մի մարդ ներկայացված է «կենտրոնական խորհրդում»։

«Հեզբոլլահի» ֆինանսավորումը հիմնականում կատարվում է Իրանից։ «Գարդիան» թերթի տվյալների համաձայն, Թեհրանը իր բյուջեի մեկ վեցերորդ մասը ներդնում է ի նպաստ Լիբանանի հույս ունենալով այս երկրում ստեղծել «երկրորդ իսլամական հանրապետություն»։

1987 թվին Բեյրութում տեղի ունեցան մի քանի հայ ուսկերիչների զազանաբար սպանություններ։ Խոսում էին, որ դա վրեժի լուծում է, քանի որ հայերը հրաժարվել էին «Հեզբոլլահի» զինյալներին փող տրամադրել։ Սպանությունները վերջ տրվեցին միայն այն բանից հետո, երբ հայերի հոգեւոր առաջնորդը բանակցություններ վարեց շիական ղեկավար՝ շեյխ Շամսեդդինի հետ։

Նաեւ մինչեւ վերջին ժամանակները հաճախակի էին տեղի ունենում բախումներ «Հեզբոլլահի» եւ «Ամալի» միջեւ, որը մերժում է ղեկավարման աստվածաբանական ձեւը՝ մեղադրելով իր հակառակորդներին զանգվածային ահաբեկչության եւ պատանդների հափշտակության մեջ։ 1988 թվին բախումները նրանց միջեւ հասան իրենց գագաթնակետին եւ կանգնեցրեցին մի այն Բեյրութի հարավային շրջանների արվարձաններում՝ սիրիական զորախմբերը եւ լիբանանյան բանակի ստորաբաժանումները տեղաբաշխելուց հետո։

Դրանից հետո այս երկու կազմակերպությունները կնքեցին դաշինք եւ անցան Լիբանանի հարավում միասնական պարտիզանական պայքարի զավթիչների կողմից ստեղծված «անվտանգության գոտիներում»՝ իսրայելցի պարեկների եւ բնակավայրերի դեմ։

«Սուրբ պատերազմը» շարունակվում է։

Արտակ Ազգանազյան

Բիզնես

«Պեժո Սիտրոե-նը» կորցնում է շահույթները

Ֆրանսիական հայտնի «Պեժո Սիտրոեն» ֆիրմայի նախորդ տարվա շահույթը 1994թ. համեմատությամբ կրճատվել է 45 տոկոսով եւ կազմել 1.5 միլիարդ ֆրանկ 164 միլիարդ ֆրանկ շրջանառության պայմաններում։

Արեւմտաեվրոպական երկրներում վաճառվում են «Պեժո Սիտրոեն» ֆիրմայի թողարկած ավտոմեքենաների 87.7 տոկոսը, որը կազմում է այդ տարածաշրջանում վաճառվող ավտոմեքենաների ընդհանուր քանակության 12.8 տոկոսը։ Ներկայումս այդ ցուցանիշը իջել է մինչեւ 12 տոկոս, իսկ բուն ֆրանսիական շուկայում 31.2 տոկոսից մինչեւ 30.2 տոկոս։

Ֆիրմայի դժվարությունները կապված են գործադուլների, ավտոմեքենայի մոդելի փոփոխության («Պեժո 405»-ին փոխարինելու է գալիս «Պեժո 406»-ը) եւ Ֆրանսիայում ուժեղացած էկոլոգիական շարժման հետ, ոըն ուղղված է դիզելային վառելանյութով աշխատող ավտոմեքենաների թողարկման դեմ (դրանց դասին է պատկանում նաեւ «Պեժոն»)։

Ֆիրմայում ներկայումս իրականացվում են կտրուկ միջոցառումներ արտադրողականության եւ աշխատանքի կազմակերպման բարելավման ուղղությամբ, որոնց շնորհիվ նախատեսվում է 1997թ. մեքենայի գինը իջեցնել 3000 ֆրանկով։

Ֆիրման նախատեսում է կրկնակի անգամ մեծացնել Եվրոպայից դուրս վաճառվող ավտոմեքենաների քանակը։ Ներկայումս Եվրոպայից դուրս վաճառվում է 299 հազար «Պեժո - Սիտրոեն» մարկայի ավտոմեքենա։ Մեծանում է նրա վաճառքի քանակը արեւելաեվրոպական երկրներում (Հունգարիա, Լեհաստան, Չեխիա 26 տոկոս), իսկ Ասիայում 4 տոկոս։ «Պեժո Սիտրոեն» ֆիրման արտադրություններ է կազմակերպել Չինաստանում («Սիտրոեն ԴԶ»), Հնդկաստանում («Պեժո 309») եւ Մալայզիայում («Սիտրոեն ՎԶ»)։

Այս ամենով հանդերձ, ֆիրմայի տնօրենները հոռետեսորեն են տրամադրված։

Մ.Մ.

Ռուսաստան

Մոսկովյան բնակարաններն էժանանո՞ւմ են

Մոսկվայում բնակմակերեսի մեկ քառակուսի մետրի արժեքը չի գերազանցելու 3.3 միլիոն ռուբլու սահմանը։ Այս որոշումն է վերջերս կայացրել Մոսկվայի քաղաքային դուման։ «Արտաբյուջետային բնակ-ինվեստիցիոն ֆոնդի ձեւավորումն ու ծախսավորումը 1996 թվականին» որոշման մեջ քաղաքային դումայի պատգամավորների կողմից մտցված փոփոխությունների համաձայն մասնայական շինարարության շրջաններում բնակելի ֆոնդի պաշտ վաճառքի գինը չպետք է ցածր լինի կատարված շինարարության միջին ինքնարժեքից։

Ներկայումս մայրաքաղաքում իրականացվող շինարարությունը մեկ քառակուսի մետրի դիմաց գնահատվում է միջինը հազար դոլարով։ Այնպես որ պետական եւ շուկայական բնակարանային շինարարությունների միջեւ «երկու մեծ տարբերություն կա»։

digitised by A.R.A.R.@

Խնդիր

Թանգարանը որպես մնայուն արժեք

Հայտնի է թանգարանի դերը ազգային արժեքների պահպանման եւ ներկայացման գործում: Թանգարանն ստեղծվում է պետության կողմից եւ ունենում պետական հովանավորություն: Պետությունն է պահում եւ պահպանում իր մշակութային արժեքները: Ճիշտ է ասված, երբ ուզում ես իմանալ, թե պետությունն ինչպե՞ս է վերաբերվում իր մշակույթին,- մտիր թանգարան, եւ քեզ ամեն ինչ պարզ կլինի:

1991 թ. մշակույթի նախարարությունը չուշացրեց կատարել առաջին փոփոխությունները մշակութային կյանքում: Նախարարության որոշմամբ, լուծարվեցին երկու խոշոր թանգարաններ՝ ՍՍ հեղափոխության եւ կոմերիտմիության: Այս որոշմամբ արվեց մի քայլ առաջ ազգային պետության կառուցելու համար, բայց արդյունքը եղավ այն, որ երկու քայլ ետ գնացինք:

Թանգարանի գիտաշխատողները այն կարծիքին են, որ սոցիալիստական հեղափոխության թանգարանը կարելի է վերանվանել պարզապես հեղափոխության թանգարան: Դրանց մեջ կարելի է ընդգրկել բոլոր հեղափոխություններն ու հեղաշրջումները: Ի վերջո, դրանք սոցիալիստական, տոտալիտար, թանգարանային ցուցադրություններ էին, որոնք կարելի էր պահել հենց այդպես: Նույնը կարելի է անել կոմերիտմիության թանգարանի առիթով: Չէր կարելի թանգարանն անվանել երիտասարդության թանգարան: Ներկայացնել տարբեր ժամանակաշրջանի հայ երիտասարդության գործունեությունը՝ համալրելով նոր հավաքածուներ: Վերջապես, այդուհանդերձ վերջին յոթ տարիներն արդեն պատմություն են, ազգային ազատագրական պայքարով, ժողովրդական հերոսներով եւ, ինչու չէ, նաեւ սոցիալիզմից անմիջապես կապիտալիստական համակարգին անցնելու իր փուլով: Սրանք առաջարկություններ էին, որոնք գուցե թե հաշվի առնելով, կշահեինք միայն մենք: Խոսելով թանգարանների մասին՝ չի կարելի շրջանցել թանգարանների անվտանգության հարցը: Վերջին ութ տարիներին Հայաստանի տարբեր շրջանների թանգարաններից ավելի շատ իր (ցուցանմուշ) է կորել, քան նախկինում: Այդ է վկայում մշակույթի նախարարության համակարգի թանգարաններից տարբեր ժամանակ կատարված իրերի ցուցակը, որը նախարարությունը ներկայացրել է ՆԳ համապատասխան բաժին: Փաստաթղթում ասվում է, որ վերջին տարիներին մշակույթի նախարարության համակարգի թանգարաններից հափշտակվել է 140 ցուցանմուշ (մինչեւ 94 թ.), որից հետո գողացվեցին նոր ցուցանմուշներ: Հիշենք ռուսական արվեստի թանգարանը: 1990 թ. հունվարի 10-ին մի խումբ զինված մարդիկ հարձակվել են «Հայաստանը երկրորդ համաշխարհային պատերազմում» թանգարանի վրա եւ ցուցասրահներից, հասուկ պահոցներից հափշտակել 60 միավոր հրազեն եւ սառը զենք. այդ թվում զենքի նմանակման հրացան (1889 թ.), «Մոսին» (1819 թ.), ռեւոլվեր «Նագան» (1916 թ.), ամերիկյան ավտոմատ (1928 թ.), ատրճանակ «Վալտեր» (1938 թ.), գերմանական պատյանով սուր, գնդացիր «Մաքսիմ» եւ այլն:

1991 թ. հունվարի 18-ին Երեւան քաղաքի պատմության թանգարանի վրա կատարված զինված հարձակման ժամանակ գողացվել են 17 միավոր հրացան եւ սառը զենք: Այդ թվում հրացան «Մոսին» (1897 թ.), մարզական (1934), ֆրանսիական (1916 թ.), թուրքական 20-րդ դար, դրանից հետո՝ ռեւոլվեր «Նագան» (1916 թ.) եւ այլն:

Միայն 1992 թ. ընթացքում գողության դեպքեր են արձանագրվել ազգային պատկերասրահում. Այվազովսկի, որը, վերջերս ՆԳՆ բաժնի ջանքերով գտնվեց եւ վերադարձվեց, եւ հոլանդացի 18-րդ դարի անհայտ նկարչի «Գայթակղություն» կտավը: Հայաստանի ժողովրդական արվեստի թանգարանից 1993 թ. գողացվել է 19-րդ դարի ջուրս կարպետ, Հայաստանի ազգագրության թանգարան (Սարդարապատ) 1990 թ. գողացվել է 1916 թ. եւ 1890 թ. հրացաններ, 1993 թ. 19-20-րդ դդ: Հայաստանի պատմության պետական թանգա-

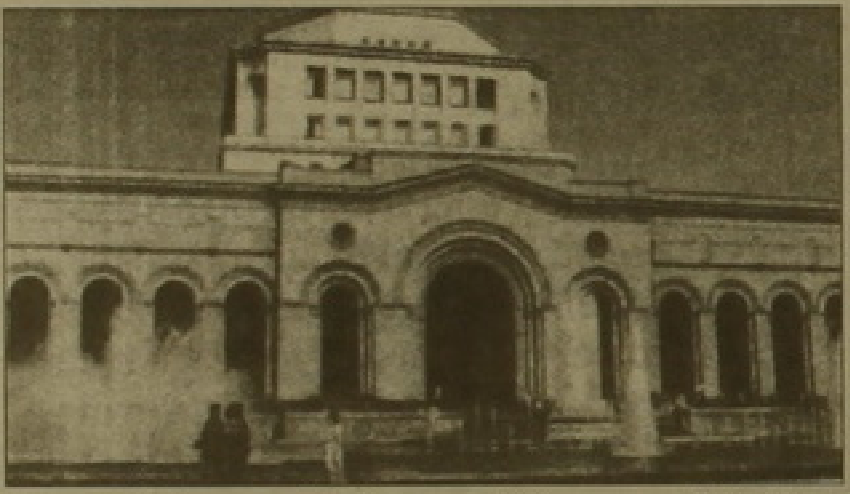

րան (1990 թ.), գողացվել է 33 իր, այդ թվում 19-րդ դարի դաշույն՝ արծաթե բռնակով, 19-րդ դարի ատրճանակ, գոտանի ժամացույց, դաշույն, շեփոր, մեդալ: Իրեր են գողացվել նաեւ Աշտարակի Գ. Ղափանցյանի տուն-թանգարանից, Խ. Աբովյանի տուն-թանգարանից, Կոտայքի թանգարանից (Սեւանավան), Թումանյանի թանգարանից: Վերջ թվարկված իրերը գողանալու համար, առ այսօր ոչ մեկը պատասխանատվության չի ենթարկվել: Մնում է հուսանք, որ գոնե տարիների ընթացքում գողացված իրերը կգտնվեն, կվերադարձվեն իրենց տերերին:

Թանգարանների համար կարեւոր է նաեւ ցուցանմուշների պահպանումը, որը եղել եւ մնում է չլուծված խնդիր: Այսօր թանգարաններր կարիք ունեն ոչ միայն լավագույն վերականգնող մասնագետների, այլեւ տեխնիկական սարքավորումների, որը ձեռք բերելու համար անհրաժեշտ են նյութական գումարներ:

Սրանք խնդիրներ են, որոնք բազմիցս առաջ են քաշվել, բայց երբեք իրենց հասուկ լուծումը չեն գտել: Ե՞րբ կլուծվեն այս խնդիրները, առայժմ հայտնի չէ: Իսկ թե ի՞նչ կպատասխանեն այս հարցի վերաբերյալ պատասխանատու մարմինները, պարզ է. «Պետությունն այդքան գումար չունի, դրանք կապված են ֆինանսական ծախսերի հետ»: Այստեղ տեղին է հիշել ժողովրդական ասացվածքը. «Աչքը չինելու տեղը ունքն էլ մի հանիր»: Վերջին շրջանում շատ գրվեց, խոսվեց, ինչու չէ, նաեւ բողոքի ձայն բարձրացվեց Երեւան քաղաքի պատմության թանգարանի տարածքի վաճառման վերաբերյալ, որով, կարծես մեր ղեկավար այրերը մեկ անգամ հաստատեցին, որ իրենց թանգարան պետք չէ: Այս թանգարանը միակը կլինի իր ճակատագրով, համոզված չեմ, որովհետեւ շատերը են լսվում...

Կգա՞ ողջ սով

Ռաքելն ու Ռութը կգա՞ն Հայաստան

Շատ մեր քաղաքում շրջող մի անեկդոտ է մեր բարձրաստիճան պաշտոնյաներից մեկը թեթեւ գիտի, որ Ռութի եւ Ռաքելի դերակատարը նույն դերասանուհին է, այնուամենայնիվ ցանկանում է երկուսին էլ հրավիրել Հայաստան:

Սակայն ինչպես ասում են, վայ այն կատակին, որի կեսը ճիշտ չէ: Դեռեւս բարդ է հիշողությունը, թե ինչպես Հայաստանի տարբեր շրջանների բնակիչներ վազում էին այն լինուգինի եսեւից, որը Հայաստանի տեսարժան վայրեր էր տեղափոխում Վիտտորիո Ռուֆոյին

Ժողովուրդը նրան կոչում է «պարզապես Մարիա»: Քաղաքային երթեւեկությունը կանգ էր առել, իսկ հսկող ոստիկանների թիվ ու համար չկար: «Պարզապես Մարիայի» անձը եւ կարգավիճակը պահպանվում էր պետականորեն, այս բառի ուղիղ եւ փոխաբերական իմաստով:

Իսկ այս ամենի մեղավորը Լատինական Ամերիկայի հեռուստասերիալներն են, որոնք մտել են մեր կյանք, եւ ներծծվել արյան մեջ՝ ազդելով մեր սրտի, ուղեղի, ստամոքսի...այո, եւ ամենակարեւորը՝ ճաշակի վրա:

Ակնհայտ է, որ մի խանի տարվա ինտելեկտուալ, մշակութային եւ ընդհանրապես ամեն տեսակ շրջափոխումներից հետո, մենք՝ հայերս, զգալիորեն կորցրել ենք հասկապես գեղարվեստական արժեքների գնահատելու ունակությունը: Լավի եւ վատի ընտրության դեմքում, չգիտենք ինչու, բացահայտորեն ընտրում ենք վատը, ուրախանում նրանով, ապրում նրանում եւ պատրաստ ենք մեռնել նրա մեջ: Եվ այս ամենով հանդերձ հպարտանում հրաշալի ինքնագովաբանությամբ:

Բնակչության մոտ 85 տոկոսն իր սուրբ պարտքն է համարում ժամը 18.00-ից հետո ամեն գնով տանը լինել, առանձնահատուկ լարվածությամբ «Արեւադարձուհու գաղտնիքը» բացահայտելու համար: Այնուհետեւ մինչեւ 20.35 ավարտել բոլոր գործերը, որպեսզի իրենց ներկայությամբ հարգեն Քելլիի հարսանիքը, կամ ինքը խոթել «Սանտա Բարբարայի» նյուս հերոսների գործերի մեջ: Թեպետ, նրանց ոչ ոք այլեւս իբրեւ հերոսների չի ընդունում: Նրանք մեզ համար Սանտա-Բարբարայի բնակիչներ են, ասել կուզի՝ երեւանցի: Մեր քաղաքում հետաքրքրությամբ են խոսում, դատում նրանց վարքն ու արարքները, բամբասում սուրճի բաժակի շուրջ: Ականատեսի վկայությամբ, ավտոբուսը մի կողմի վրա շուռ գալու վտանգին ենթարկվեց, երբ որ ուղեւորներից մեկը պատմում էր «Սանտայի» հերթական մասը...

Արտասահմանից Հայաստան ժամանած հարգարժան հյուրը իրավացիորեն նկատել էր, որ երեկոյան ժամերին քաղաքը շատ խաղաղ է, փողոցում հազվադեպ են մարդիկ եւ նույնիսկ ավտոմեքենաները: Դե, արի ու այդ արտասահմանցուն բացատրիր, որ երեկոյան ժամերին մեր ժողովուրդը հաճույքով խցկվում է հեռուստացույցների առջեւ, բաց չթողնելով սիրելի հերոսների կյանքի եւ ոչ մի դրվագ: Ինչ սիրելի հարազատ, որովհետեւ նրանց անուններով ենք արդեն կոչում մեր զավակներին: Չվշտանաք որդի ունենալու դեպքում. Ռութը հայկական տառադարձությամբ հեշտությամբ կդառնա Հայկուշ, Ռաքելը՝ Առաքել:

Վերջերս ինձ որ մեկը հայտարարեց, որ էկոլոգիական կամ ցանկացած արհավիրքի դեպքում հայերը կարող են տեղափոխվել Սանտա-Բարբարա, չէ որ այստեղ ամեն ինչ ծանոթ է, սիրելի:

Աղետի խնդրում գուշակություններ չեմ ուզում անել, բայց ճաշակի դեպքում արհավիրքն արդեն առկա է: Գեղարվեստական դաստիարակությամբ դաստիարակվող սերունդը ճիշտ արժեքներ ստեղծելու հավակնություն չի կարող ունենալ:

Ի դեպ, դաստիարակության մասին: Միանգամայն դասարկ փողոցում, դեմքի դասարկ արտահայտությամբ ոմն մեկը փորձում էր բացահայտել դասի ամենագլխավոր առեղծվածը՝ ինչպես է բարձրաստիճան պաշտոնյան հրավիրելու Ռութին եւ Ռաքելին միաժամանակ: Թեպետ, ով գիտի, գուցե նա իսկապես ամեն ինչ կարող է:

Ա. Սողոմոնյան

Արվեստ

Արվեստագետի թիֆլիսյան նվիրումը

Հիրավի շեն եւ անզուգական է Թիֆլիսը իր հեքիաթային կոլորիտով ու յուրօրինակ կերպարով: Այստեղ ամեն ինչ շնչում է արվեստով եւ պարուրված է գեղեցկության նուրբ շղարշով: Եւ պատահական չէ, որ այս բարենպաստ միջավայրը ծնունդ է տվել բազում երեւելի արվեստագետների, ինչպես օրինակ բեմադրիչ Ս. Փարաջանով, նկարչուհի Գ. Խաչատրյան, նկարիչներ Ա. Բաժբեուկ-Մելիքյան, Ջոտտո (Գեւորգ Գրիգորյան) եւ այլք: Ի դեպ, նրանց բնակարանը հիշեցնում է արվեստանոց եւ ցուցասրահ, ուր մարդիկ այցելում են գեղեցիկին հաղորդակից լինելու համար:

Արվեստի երկրպագուներին հոգեկան անսահման բերկրանք է պատճառում մանկավարժ-նկարիչ Խաչատուր Գեւորգյանի ինքնատիպ եւ աներկրնելի արվեստը: Այդ է պատճառը, որ նրա բնակարանը մշտապես բազմամարդ է եւ մարդիկ հոգու բերկրանքով այցելում են նրան:

Նա ծնվել ու մեծացել է իր համար այնքան հարազատ Թիֆլիսում, ուսուցչի ընտանիքում: Այստեղ ուսանել է գեղարվեստի տեխնիկումում, իսկ այնուհետեւ մանկավարժական ինստիտուտում: Ավարտել է նաեւ Նիկոլաձեի անվան նկարչական ուսումնարանի գեղանկարչական բաժինը: Գեւորգյանը ճանաչված մանկավարժ էր եւ չորս տասնամյակ շարունակ ուսուցչություն է արել Թիֆլիսի հայկական դպրոցներում, ուր դասավանդում էր կերպարվեստ:

Նրա կերպարում ամենաուշագրավը արարելու անհասանում ցանկությունն է: Սկզբում Գեւորգյանը հայտնի դարձավ ուսուցիչների եւ աշակերտների շրջանում որպես գեղանկարչական ու գծանկարչական կտավների հեղինակ, ինչպես նաեւ սիրված արվեստագետներին նվիրված արվեստի դասերով, որոնք անցնում էին հետաքրքիր եւ հագեցած մթնոլորտում: Շուտով մանկավարժ-նկարչի համբավը արագորեն տարածվում է ամբողջ քաղաքով մեկ եւ նա քաղաքի հասարակական, մշակութային կյանքում դառնում է հեղինակավոր անձնավորություն:

Այսօ Գեւորգյանն անցավ վաստակած հանգստի, բայց շարունակեց եռանդուն ստեղծագործական աշխատանքը: Ինչպես երեւում է, նրա ինքնարտահայտման համար վրձինը բավարար չէր: Եւ ահա Խաչատուրը գտավ նոր հետաքրքրություն եւ ձեռքն առավ նրբատոչն ու գրիչը... Իսկ գաղափարը հետեւյալն էր. փոքր չափերի մեջ

վերածնել հին Թիֆլիսը, նրա աներկրնելի թաղամասերն ու շենքերը, զարմանալի բարքերն ու կենցաղը եւ փրկել այդ ամբողջ հարստությունը կորուստի վտանգից: Այս վեհ առաքելությունը անխոնջ արվեստագետը կատարեց մեծ նվիրումով եւ անմնացորդ սիրով: Այսպես, խեկական երկումով ծնվեցին Թիֆլիսին նվիրված հրաշալի մանրանկարները, որոնք աչքերնում են իրենց բարձր վարպետությամբ, բնորինակի հետ ճշգրիտ նմանությամբ եւ ներգործության մեծ ուժով:

Իսկ ինչպիսի՞ գործեր են դրանք. Թիֆլիսի Մեյդանի սբ. Գեւորգ եկեղեցին եւ Վանքի մայր տաճարի համալիրը, Նար-Դոսի տունը Ցիցիանովի վերելքում, Հ. Թումանյանի տունը Վոլցենեբնական փողոցում, վաճառականներ Նիկողոսյանի տունը Գրիբոեդովյան փողոցում, Մինաս Քոչարյանի տունը Ֆոսիենի փողոցում, Խուրշուդյանի տունը Հավլաբարում, հայ գրողների եւ հասարակական գործիչների պանթեոնը Խոջիվանքում, հայկական նկարագրությունների հավաքածու, թիֆլիսյան փոխադրամիջոց, ռազմական խորհուրդը Տիֆլիսում, 1812 թ. նշումներ, ամբողջ գրքեր եւ այլն:

Կտավները եւս հիմնականում ապացուցում են Թիֆլիսը եւ նրա պատմությունը: Այսպես, Թիֆլիսի սբ. Կարապետ եւ սբ. Նշան եկեղեցիները, հայտնված Մեյդանի հին թաղամասից (ուր ապրել է Սայաթ-Նովան), վաճառական Նիկողոսյանի տունը, վաճառական Գյոզալովի հուշակոթողի ֆարդիկյան Մեյդանում... Գեւորգյանը վրձնել է նաեւ այլ աշխատանքներ Ա. Իսահակյան, Հ. Թումանյան, Հ.Այվազովսկի, Մ. Սարյան, Անդրանիկ, նատյուրմորտներ, բնանկարներ, կոմպոզիցիոն կտավներ եւ այլն:

Գեղեցիկ եւ առինքնող է արվեստագետի ստեղծած աշխարհը, որը մեզ պատճառում է արվեստը վայելելու հազվագյուտ պահեր: Այստեղ խտացված են Թիֆլիսի անզուգական գույները, քաղաքակրթության այդ նշանավոր կենտրոնի պատմության դրվագները, մշակութային կյանքի էջերը, մեծ թիֆլիսեցիների կենսագրությունը եւ այլն: Եւ Խաչատուր Գեւորգյանը՝ անցյալի մշակութային ժառանգության այդ համոզված պաշտպանը, յուրատեսակ Դոն Կիխոտի նման համառ ու անզիջում պայքար է մղում հանուն հոգեւոր արժեքների հարատեւության:

Նա, որպես տոհմիկ թիֆլիսեցի, հազար թելերով եւ ամբողջ էությամբ կապված է Հայաստանի եւ հարազատ ժողովրդի հետ: Դրա լավագույն վկայությունը 1990 թ. Երեւանի ժուռնալիստի տանը կազմակերպված նրա աշխատանքների ցուցահանդեսն էր, որը, իսկապես, երեւույթ էր մայրաքաղաքի մշակութային կյանքում:

Բայց, կարծում եմ, դա բավական չէ: Մանավանդ, որ նկարչի երազանքն է իր գործերը ներկայացնել Երեւանում եւ դրանցով համալրել մայրաքաղաքի թանգարաններն ու ցուցասրահները: Ի դեպ, նրա հայտնի գործերից մեկը՝ Թիֆլիսի Վանքի մայր տաճարի մանրանկարը, արդեն հանգրվան գտավ Երեւանում:

Մեր կարծիքով, ժամանակն է լիս արժանավույն գնահատել Խաչատուր Գեւորգյանի արվեստը եւ նրա գործերը ցուցադրել Երեւանի ամենահեղինակավոր ցուցասրահներից մեկում...

Ռուբեն Նահատակյան

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մարզական

Շախմատ

Վահանյանը սթափված է

Տ. Պետրոսյանի եւ Հ. Գասպարյանի հուշամրցաշարերում

Օպերայի եւ բալետի ազգային թատրոնում ավարտին են մոտենում նախաօլիմպիական շախմատային փառատոնի շրջանակներում զուգահեռաբար անցկացվող միջազգային խոշոր երկու մրցաշարերը:

Տ. Պետրոսյանի հուշամրցաշարում կայացավ 9-րդ տուրը:

Այս ստուգատեսում ուշադրության կենտրոնում էին առաջատարների մասնակցությամբ հանդիպումները: Յ. Էլվեստի (Էստոնիա) հետ սեւերով խաղացող Ս. Լպուտյանը հետամտեց ու երկարատեւ պայքարից հետո համաձայնեց ոչ-ոքիի: Պ. Նիկոլիչը եւս սեւերով միավոր կիսեց Վ. Եպիշինի հետ: ՌԴ-ի օլիմպիական ընտրանու թեկնածու Եպիշինի 9-րդ անընդմեջ ոչ-ոքին էր: Նա, ինչպես եւ Ա. Խալիֆմանը, մրցաշարում դեռեւս չեն ճաշակել հաղթանակի հաճույքը: Եւ այն պահին, երբ թվում էր, թե Լպուտյանն ու Նիկոլիչը պահպանեցին առաջատարի իրենց դիրքերը, բառացիորեն տուրի վերջին րոպեներին նրանց միացավ չեխ Զ. Հրաչեկի նկատմամբ սպիտակներով գեղեցիկ հաղթանակ տոնած, մրցաշարում վերելքով հանդես եկող ԱՄՆ-ի չեմպիոն Բ. Գուլկոն, որի (ինչպես եւ մյուս երկու առաջատարների) ակտիվում կա արդեն 3 հաղթանակ: Ի դեպ, մրցաշարի ամենաարագ այս մասնակիցը Երեւանում 1975 ին մասնակցել է ԽՍՀՄ առաջնությանը: Այս եռյակն էլ մրցաշարի ավարտից 2 տուր առաջ 6-ական միավորով վստահորեն գլխավորում է մրցաշարային աղյուսակը:

Բավականին հոգնումներ պատճառեց հետաքրքիր ընթացք ունեցած Հակոբյան-Անաստասյան մրցախաղը, որի ավարտից հետո մասնագետներն ու մարզիչները Վլադիմիրին ցույց տվեցին այն նրբաստվոր պահը, երբ նրան հնարավորություն էր ընձեռվել աներկբա շահելու կարեւոր մրցախաղը: Սակայն Հակոբյանը մի պահ հապաղեց, չգտավ ճշգրիտ շարունակություն եւ ձեռքից բաց թողեց հաղթանակը: Գրանցվեց ոչ-ոքի: Կարճատեւ պայքարից հետո խաղաղ դաշն կնքեցին նաեւ Պ. Սվիդլերն ու Ա. Խալիֆմանը:

Մրցաշարի ամենահեղինակավոր շախմատիստներից մեկը՝ Ռ. Վահանյանը, իրեն հատուկ խաղաոճով մրցաշարում տոնեց իր առաջին հաղթանակը (որը, կարծում ենք, վերջինը չի լինի), տակտիկական նուրբ ու հավինկատ քայլերով 58-րդ քայլին մրցակիցը՝ Ա. Մինասյանը, իրեն պարտված ճանաչեց: Սա Արտաշեսի 5-րդ պարտությունն էր մրցաշարում: 10-րդ տուրում մեծ հետաքրքրություն են ներկայացնում Անաստասյան-Գուլկո, Նիկոլիչ-Վահանյան, Լպուտյան-Հրաչեկ հանդիպումները:

Ճեմասրահում ընթացող Հ. Գասպարյանի անդրանիկ հուշամրցաշարում ուշադրության կենտրոնում էին առաջատարները: Աղյուսակը գլխավորողների խմբում գտնվող մեր 4 շախմատիստներից առավել հաջող խաղաց երիտասարդ Տ. Նալբանդյանը, որն առավելության հասավ իր համերկրացի Ա. Մինասյանի նկատմամբ: Բավականին բարձր ցուցանիշով (10 հնարավորից 7 միավոր) Նալբանդյանը շարունակում է պահպանել առաջատարի դիրքեր: Նա շարունակում է նաեւ միջազգային գրոսմայստերի նորման լրացնելու պայքարը:

Երիտասարդ շախմատիստ Ն. Քալանթարյանը ոչ-ոքի խաղաց Ա. Վոլժինի (ՌԴ) հետ: Շվեյցարական մրցակարգով անցկացվող այս մրցաշարում վիճակահանությամբ գրոսմայստեր Ա. Պետրոսյանին հաճախակի ուժեղ մրցակիցներ են բաժին ընկնում: Այս անգամ նա միավորը բաժանեց գրոսմայստեր Ա. Կուզմինի (ՌԴ) հետ: Մեր շախմատային հույսերից մեկը՝ միջազգային կարգի վարպետի նորման լրացնել ձգտող Կ. Ասրյանը բազմափորձ Յու. Ռազուվաեւի (ՌԴ) հետ մրցախաղը եւս ավարտեց ոչ-ոքի: Այստեղ ամեն ինչ կվճռվի միայն վերջին 11-րդ տուրում: Ի հայտ կգան նաեւ խաղարկվող 35 մրցակիցների տեղերը:

Սուսերամարտ

Սուսերամարտիկներն ու ծանրորդներն այսօր

Սպորտային հագեցած կյանքով են ապրում Հայաստանի ֆիզիկական կուլտուրայի ինստիտուտի մարզիկները, որոնք մասնակցում են տարբեր մրցաշարերի: Հետաքրքիր է սուսերամարտիկների, ծանրորդների ծավալած գործունեությունը: Ինստիտուտի սուսերամարտի հավաքականի անդամները հաջողությամբ մասնակցում են անցկացվելիք խաղերին: Հիշելի է ապրիլի 25-28 Նորագավիթի մարզադպրոցում անցկացված երիտասարդների առաջնությունը, որին մասնակցում էին ՀՀ մասնագիտացված դպրոցի եւ ՖԻՄԱ-ի մարզիկները: Մրցումներին մասնակցեցին հավաքականի 14 մարզիկներ, որոնք իրենց հաղթական, մրցանակային տեղերը գրավեցին ըստ արժանվույն: [illegible] զենքաձեւում իր մասնակցությունը բերեց հավաքականի մարզիչ Ներսես Եղիազարյանը, որն անզիջում պայքարից հետո միայն իր տեղը զիջեց հակառակորդին եւ գրավեց 2-րդ տեղը:

Խոցասուսեր զենքաձեւում տղաների մրցապայքարում 2-րդ տեղը գրավեց Արայան Անդրանիկը, իսկ աղջիկների մրցապայքարում Գրիգորյան Մերին: Ներսես Եղիազարյանից, որը ՀՀ սուսերամարտի հավաքականի անդամ է, սպորտի վարպետ, ինստիտուտի հավաքականի ավագ մարզիչ, տեղեկացանք, որ շուտով, հունիս ամսին անցկացվելու է ՀՀ առաջնություն, որին պետք է մասնակցեն 12 սուսերամարտիկներ: Մարզիկները ջանք ու եռանդ չեն խնայում, գործի են դնում իրենց բոլոր ուժերը եւ պատրաստվում են մրցումներին: Հուսանք, նրանք ամեն ինչ կանեն լավագույնին արժանանալու համար:

Ուշագրավ է նաեւ ծանրամարտի, ինստիտուտի հավաքականի մարզական կյանքը: Վերջերս Վանաձորում տեղի ունեցավ ՀՀ մինչեւ 20 տարեկան երիտասարդների առաջնությունը, որին հայտ էր ներկայացրել նաեւ ինստիտուտի հավաքականը (մարտի 29-ից ապրիլի 4-ը): Մրցումներին մասնակցում էին 15 թիմեր, որտեղ թիմային հաշվարկում 2-րդ տեղը գրավեցին ինստիտուտի հավաքականի ծանրորդները: 10 մարզիկներից 8-ը դարձան մրցանակակիրներ: Հաջող հանդես եկավ Արայիկ Ալավերդյանը, որն առաջին անգամ լրացրեց սպորտի վարպետի նորմանը՝ գրավելով առաջին տեղը, չեմպիոն դարձավ 3-րդ կուրսի ուսանող, ծանրքաշային Սոս Խաչատրյանը, որի ցույց տված արդյունքը հնարավորություն է տալիս ասելու, որ մոտ ապագայում նա կդասվի հանրապետության լավագույնների շարքին: Սոսը հիմա մասնակցում է աշխարհի ծանրամարտի երիտասարդների առաջնությանը, որը տեղի է ունենում Բուլղարիայում: Հույս ունենք, որ Սոսը կվերադառնա հայրենիք լավագույն պարգեւներով:

Հավաքականի անդամներից 3-ը՝ Դանիելյան Աշոտը (2-րդ կուրսի ուսանող, ծանրքաշային), Դարբինյան Էդուարդը (2-րդ կուրս) եւ Խաչատրյան Սոսը ընդգրկվել են հանրապետության օլիմպիական թիմի մեջ եւ մասնակցելու են Ատլանտայում կայանալիք խաղերին:

Շուտով, մայիս եւ հունիս ամիսներին նախատեսվում է անցկացնել ծանրամարտի, բռնցքամարտի եւ սուսերամարտի բաց առաջնություն՝ ի հայտ բերելու լավագույններին հանրապետական առաջնություններին մասնակցելու:

Լուսինե Սիմոնյան

Հեծանվասպորտ

Բազմօրյայից առաջ

Իրանում կայանալիք բազմօրյա հեծանվավազքից առաջ Հայաստանի մարզիկների համար որպես ստուգարք հանդիսացան Սեւանի խճուղում դարձան 13 կմ անհատական վազքն ու երեւանյան հեծանվահրապարակի խմբային վազքը: Այդ ընկածները Արմեն Ղազարյանը, Վարդան Պարսադյանը, Դմիտրի Դյակովը, Արմեն Գյոզալյանը, Սահակ Հովհաննիսյանը եւ Արտյոմ Գալուստյանն ընդգրկվեցին մեր երկրի հավաքականում ու մեկնեցին Իրան: Միջազգային բազմօրյայում նրանք պայքարի մեջ կմտնեն մարզիչներ Ա. Սողոյանի եւ Ա. Սահակյանի ղեկավարությամբ:

Թենիս

Զրկվեց «երկրորդ ծնողից»

Փիթ Սամփրասը, որը ներկայումս աշխարհի թիվ մեկ թենիսիստն է, կորցրեց իր «երկրորդ հորը»՝ 44-ամյա Թիմ Գալիֆոնին: Վերջինս, թեեւ ամերիկացի թենիսիստի մարզիչն էր, սակայն բարեկամական թելերով ամուր կապվել էր նրա հետ եւ գրեթե ծնողի դեր էր կատարում: Քչախոս եւ ոչ մարդամոտ Սամփրասը Գալիֆոնին էր վստահում իր բոլոր գաղտնիքները:

Թիմը հիվանդացել էր դեռեւս Ավստրալիայի 1995 թվականի բաց առաջնության օրերին: Բժիշկները ենթադրել էին, որ նա ինֆարկտ էր տարել: Իմանալով այդ մասին, Փիթը Կուրյեին հաղթելուց հետո, պարզապես հեկեկաց հենց խաղադաշտում: Իսկ ԱՄՆ առաջնության եզրափակչում Անդրե Աղասու նկատմամբ առավելության հասնելուց հետո, նա հայտարարեց. «Սա քո համար, Թիմ»:

Հետագայում բժիշկները Գալիֆոնի գլխուղեղի վրա ուռուցք հայտնաբերեցին: Դա էլ հենց նրան գերեզման տարավ:

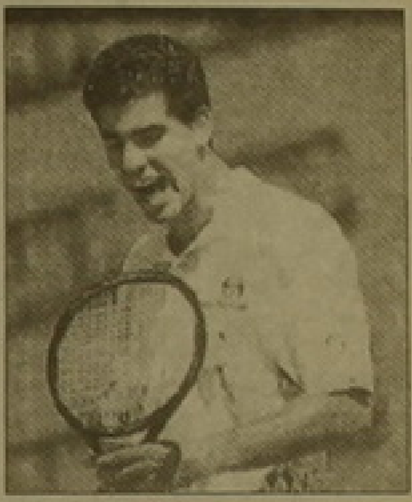

Սեղանի թենիս

Այնուամենայնիվ, շվեդները

Բրատիսլավայում ընթացող սեղանի թենիսի Եվրոպայի առաջնությունում հայտնի դարձավ նաեւ տղամարդկանց թիմային հաղթողը: Չեմպիոնի կոչումը նվաճեցին շվեդները, որոնց անվիճելի առաջատար Յան Ուվե Վալդները շահեց իր բոլոր հանդիպումները, այդ թվում նաեւ աշխարհի ուժեղագույն վարպետներից մեկը՝ ֆրանսիացի Ժան Գասյենից: Ընդհանրապես, Շվեդիա-Ֆրանսիա մրցամարտը նման էր մի փայլուն ներկայացման, որը մեծ հաճույք պատճառեց հանդիսատեսին: 3-րդ տեղն զբաղեցրեց Գրուբայի գլխավորած Լեհաստանի հավաքականը: Ռուսաստանի մարզիկները 6-րդն էին:

Բասկետբոլ

Սաբոնիսին... հուշարձան

Բասկետբոլի ազգային լիգայի առաջնության լավագույն նորեկ է ճանաչվել մեզ քաջ ծանոթ Արվիդաս Սաբոնիսը՝ Կաունասի «Ժալգիրիսի» նախկին կենտրոնականը: Այժմ նա կրում է «Փորթլենդ Թրեյլ Բլեյզերսի» համազգեստը: Արվիդասը մեծ ներդրում ունի ակումբի հաջողություններում: Յուրաքանչյուր խաղում նրա միջին արդյունավետությունը կազմում է 26 միավոր: Եւ ահա, «Փորթլենդը» այն տասը թիմերի շարքում է, որոնք իրավունք են ստացել շարունակելու պայքարը մրցակիցների համար: Փլեյ-օֆում Սաբոնիսի թիմի մրցակիցն է «Յուտա ջազը»: Արդեն ետեւում են մնացել նրանց չորս մրցամարտերը: Հաշիվն առայժմ 2:2 է: Տեսաբանները գտնում են, որ երբ 5-րդ վճռական հանդիպումը շահի «Փորթլենդը», ապա հարկ կլինի կանգնեցնել Սաբոնիսի հուշարձանը:

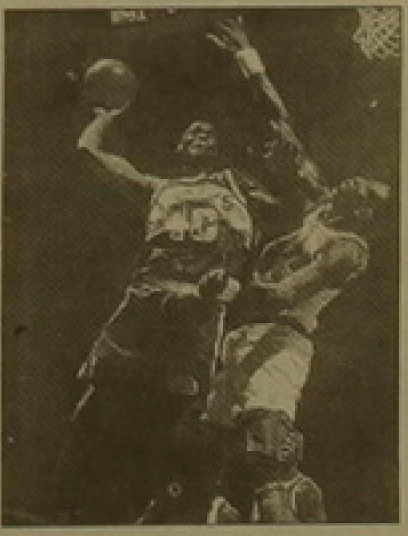

Վազք

Ստանոզոլո՞ն է ընդունել...

Աշխարհի ուժեղագույն արագավազորդուհիներից մեկը՝ Գյոթեբորգի աշխարհի առաջնության արծաթե մեդալակիրուհի Օլգա Շիշիգինային սպառնում է չորսամյա որակազրկում: Վերջերս Բելգիայում անցկացված մրցումների ժամանակ Ղազախստանը ներկայացնող այս մարզուհուն դոպինգ ստուգման են ենթարկել: Պարզվել է, որ նա ստանոզոլոլ է օգտագործել: Այժմ կատարվում է երկրորդ քննությունը: Եթե այն կրկին դրական արդյունք տա, ապա Շիշիգինան ստիպված կլինի զրկվել Ատլանտայում ելույթ ունենալուց:

Հնգամարտ

Հյուրընկալ տանտերեր

Ժամանակակից հնգամարտի Գերմանիայի բաց առաջնությունը ոչնչով չէր զիջում Եվրոպայի առաջնությանը: Թե մասնակիցներն էին ուժեղ եւ թե մրցումներն էին անթերի կազմակերպված: Տանտերերն էլ հյուրընկալ էին, տղամարդկանց եւ կանանց մրցավեճում այդ երկրի հինգ [illegible] մնացին խաղարկված բոլոր պարգեւներից: Իսկ հաղթողներ դարձան Ռուսաստանի չեմպիոն Դմիտրի Սվատկովսկին եւ լեհուհի Պաուլինա Բենեշը: Ի դեպ, Դմիտրին ընդամենը մեկ միավորով առաջ անցավ երկրորդ տեղն զբաղեցրած եւ 5615 միավոր ձեռք բերած Յանոշ Մարտինեկից (Հունգարիա):

Ծանր կորուստ

Հայկական ֆուտբոլը ծանր կորուստ կրեց. երկարատեւ հիվանդությունից հետո վախճանվեց ավագ ֆուտբոլիստ, «Արարատի» նախկին եւ Հայաստանի հավաքականի հարձակվող Համլետ Միհրանյանը:

digitised by A.R.A.R.@

Տնտեսական

Առեւտրի համաշխարհային ինտեգրացման ծրագիր

Պետությունների միջեւ տնտեսական կապերի խորացումը հանգեցրել է տնտեսական առանձին խմբերի միավորումների ձեւավորման, որոնց մեջ ընդգրկված պետությունների միջեւ վերացված են առեւտրական որոշակի խոչընդոտներ, եւ համագործակցող երկրները օգտվում են իրենց կանոնադրություններով նախատեսված արտոնություններից: Առաջին հայացքից աշխարհում ծայր առած այդ միտումները դրական երեւույթ են, սակայն խնդիրն այն է, որ ինտեգրացված տնտեսական այդ խմբերը «չինական պարիսպ են» անցկացնում միավորման մեջ ընդգրկված պետությունների եւ մնացյալ միջեւ, գործում են բազմաթիվ խոչընդոտներ եւ անբարենպաստ պայմաններ «արտաքին աշխարհի» համար: Ներկայումս աշխարհում գործող ինը խոշորագույն տնտեսական միավորումներն են.

1. Ազատ առեւտրի հյուսիսամերիկյան համաձայնությունը, որի մեջ ընդգրկված են ԱՄՆ-ը, Կանադան, Մեքսիկան:

2. Ազատ առեւտրի եվրոպական ասոցիացիան՝ Նորվեգիա, Շվեյցարիա, Իսլանդիա, Լիխտենշտեյն:

3. Եվրոպական համագործակցությունը՝ Իռլանդիա, Մեծ Բրիտանիա, Ֆրանսիա, Գերմանիա, Իտալիա, Իսպանիա, Պորտուգալիա, Ֆինլանդիա, Շվեդիա, Դանիա, Լյուքսեմբուրգ, Բելգիա, Նիդերլանդներ, Ավստրիա, Հունաստան:

4. Ասիական-խաղաղօվկիանոսյան տնտեսական համագործակցությունը՝ Ավստրալիա, Բրունեյ, Մալայզիա, Սինգապուր, Թայլանդ, Նոր Զելանդիա, Պապուա-Նոր Գվինեա, Ինդոնեզիա, Ֆիլիպիններ, Թայվան, Հոնկոնգ, Ճապոնիա, Հարավային Կորեա, Չինաստան, Կանադա, ԱՄՆ, Մեքսիկա, Չիլի:

5. «Մերկոսուր»՝ Բրազիլիա, Արգենտինա, Պարագվայ, Ուրուգվայ:

6. Զարգացման հարավաֆրիկյան կոմիտեն՝ Անգոլա, Բոտսվանա, Լեսոտո, Մալավի, Մոզամբիկ, Մավրիտանիա, Նամիբիա, ՀԱՀ, Սվազիլենդ, Տանզանիա, Զիմբաբվե:

7. Արեւմտաաֆրիկյան տնտեսական ու վալյուտային միությունը՝ Կոտ դը Իվուար, Բուրկինա Ֆասո, Նիգերիա, Տոգո, Սենեգալ, Բենին, Մալի:

8. Տարածաշրջանային համագործակցության հարավասիական ասոցիացիան՝ Հնդկաստան, Պակիստան, Շրի Լանկա, Բանգլադեշ, Մալդիվա, Բութան, Նեպալ:

9. Անդյան համագործակցությունը՝ Վենեսուելա, Կոլումբիա, Էկվադոր, Պերու, Բոլիվիա:

Համաշխարհային առեւտրական կազմակերպության (ՀԱԿ) տնօրեն Ռենատո Ռուջերոն վերջերս Սինգապուրում անցկացված մամուլի ասուլիսում հայտարարել է, որ տարածաշրջանային տնտեսական խմբավորումներից անհրաժեշտ է ձեւավորել ազատ առեւտրի համաշխարհային գոտի: Նա գտնում է, որ այս ուղղությամբ անհրաժեշտ է, որ առաջին օրինակը ծառայի համաշխարհային առեւտրական կազմակերպությունը, որն աստիճանաբար պետք է վերացնի առեւտրական այն արգելքները, որոնք առկա են ՀԱԿ-ի եւ նրա մեջ չընդգրկված պետությունների միջեւ: «Այս պահից մենք պետք է սկսենք տարածաշրջանային խոշոր խմբերի համապատասխանության եւ բազմակողմանի համակարգի ապահովման աշխատանքները, որպեսզի արդյունքում ձեւավորվի ազատ առեւտրի համաշխարհային մեկ գոտի»: Ռուջերոյի կարծիքով, եթե տարածաշրջանային խմբերը իրենց առջեւ նման խնդիր չդնեն, ապա քսան տարի հետո աշխարհը կբաժանվի 2-3 միջմայրցամաքային խմբավորումների՝ յուրաքանչյուրն իր կանոններով եւ ներքին ազատ առեւտրական կապերով, սակայն արգելափակոցներով անջրպետված մնացյալ աշխարհից:

Հասկանալի է, թե դա տնտեսական ու քաղաքական ինչպիսի՞ անցանկալի հետեւանքներ կարող է ունենալ միջպետական հարաբերությունների եւ միջազգային իրադրության վրա: Առանձնապես ծանր կլինի այն պետությունների վիճակը, որոնք ընդգրկված չեն լինի այդ խմբավորումներից եւ ոչ մեկի մեջ:

Ռուջերոն գտնում է, որ կենսական կարեւորություն ունի այն հարցը, որ տնտեսական խմբավորումները հարգեն առավելագույն բարենպաստության սկզբունքը, որը պետք է ապահովի հավասար պայմաններ բոլոր առեւտրական գործընկերների միջեւ, որն էլ, իր հերթին, հնարավորություն կընձեռի ձեւավորելու բազմակողմանի առեւտրական համակարգ: Ներկայումս «բաց ռեգիոնալության» գաղափարն աշխարհում գոյություն ունեցող ավելի քան հարյուր տնտեսական խմբավորումների մեջ պաշտպանում են միայն «Մերկոսուրը» եւ ասիական-խաղաղօվկիանոսյան տնտեսական կազմակերպությունը:

Ռուջերոյի առաջարկությունն զգուշավոր արձագանք գտավ եվրոպական առեւտրական հանձնաժողովի պատասխանատու Լեոն Բրիտենի կողմից: Նա գտնում է, որ ռեգիոնալ խմբերը վտանգ չեն ներկայացնում բազմակողմանի առեւտրատնտեսական համակարգի ստեղծմանը, եթե, իհարկե, նրանց կողմից պահպանվեն միջազգայնորեն ընդունված կանոնները եւ թուլացվեն արտաքին արգելքները:

Վաշինգտոնի համաշխարհային տնտեսության ինստիտուտի տնօրեն Ֆրեդ Բերգստենը ՀԱԿ-ին առաջարկել է իր վրա վերցնել պատասխանատվություն, հասնել այն բանին, որ արդեն 2010 թվականին ձեւավորված լինի ազատ առեւտրի համաշխարհային գոտին, որին իր անհամաձայնությունն է արտահայտել Ռուջերոն: Նա գտնում է, որ կոնկրետ ժամկետների սահմանումը սխալ մոտեցում է, որ կարող է ունենալ նաեւ իր բացասական հետեւանքները:

Մ.Մ.

Թուրքիա

Քրդական խնդրում Մեսութ Յըլմազը հետեւում է Չիլլերի օրինակին

Թուրքական կառավարությունը տարածել է մի հայտարարություն այն մասին, որ երկու օր առաջ թուրքական զորքերը հատել են Իրաքի հյուսիսային սահմանը՝ քրդական արգելված Պե Կա Կա-յի մարտականներին հետապնդելու նպատակով: Կիսապաշտոնական «Անատոլիական» գործակալությունը հաղորդել է, որ թուրք օդուժի աջակցությամբ ցամաքային ստորաբաժանումները 6 կիլոմետր խորացել են Իրաքի տարածք: Նույն աղբյուրը հայտնել է, թե գործողության արդյունքով արդեն սպանվել են Քրդստանի աշխատավորական կուսակցության 15 մարտիկ:

Թուրքական ներխուժմանը մասնակցող զորքերի թիվը, ի տարբերություն նախկինում անցկացված նույնատիպ գործողությունների, այս անգամ չի նշվում: Ավելացնենք, որ թուրքական զորքերի հակահայդուկական ցամաքային գործողությունների արդյունավետությունը, ըստ թուրք մամուլի բարձր չէ:

Պատժամիջոց

Միացյալ Նահանգները որոշել է խնայել Լիբիան

Միացյալ Նահանգները անհավանական է համարել միջուկային զենքի կիրառումը, իր ասելով, Լիբիայում կառուցվող քիմիական սպառազինության ստորգետնյա գործարանը ոչնչացնելու համար: Պենտագոնի խոսնակը ասել է լրագրողներին, թե անհրաժեշտության դեպքում դա կարելի է անել սովորական միջոցներով, ավելացնելով, որ միջուկային զենքի գործածումը նույնիսկ քննարկման առարկա չէ: Մի տեղեկանք. թե Միացյալ Նահանգների, թե Ռուսաստանի ռազմավարական ձեռնարկները, ստորգետնյա հույժ կարեւոր օբյեկտները համարում են հենց միջուկային ֆուգասների թիրախ:

Ադրբեջան

Ալիեւը պատրաստվում է մեկնել Իրան

Ավարտվեց Իրանի արտաքին գործերի փոխնախարար Աբաս Մալեքիի պաշտոնական այցը Ադրբեջան: Նա հանդիպումներ է ունեցել Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի, արտգործնախարար Հասան Հասանովի հետ եւ քննարկել երկկողմ կապերն ու նախագահ Ալիեւի Իրան կատարելիք պաշտոնական այցի որոշ հանգամանքներ:

Ադրբեջանցի լրագրողները Աբաս Մալեքիին են դիմել Հարավային Ադրբեջանում տեղի ունեցող իրադարձությունների մասին հարցերով:

Իրանի արտաքին գործերի փոխնախարարը ադրբեջանցի լրագրողներին խորհուրդ է տվել այցելել Ուրմիա եւ Թավրիզ՝ անձամբ ծանոթանալու կացությանը: Նրա խոսքերով, Իրանում ադրբեջանցիներին ճնշություններ պատճառելու մասին տեղեկությունները տարածում է Ամերիկան, որը մանր իր ներկայացուցիչը չունի Իրանում:

Պատասխանելով «Ազատություն» ռադիոկայանի ադրբեջանցի թղթակցի հարցերին, պարոն Մալեքին հաղորդել է, որ Իրանի վերջին խորհրդարանական ընտրություններին մասնակցում էին նաեւ ադրբեջանցիները, որոնցից ոմանք հաղթեցին ընտրություններում եւ բարձր պաշտոններ են գրավում կառավարության մեջ:

Նախագահը մեղադրել է դավաճաններին

Ադրբեջանական թերթերը հաղորդում են հրապարակել Շուշիի եւ Լաչինի շրջանների ներկայացուցիչների հետ նախագահ Ալիեւի ունեցած հանդիպման մասին: Անդրադառնալով «Շուշին եւ Լաչինը թշնամուն հանձնելու» հարցին, Ալիեւն ասել է. «Այդ մեծ ողբերգությունը տեղի ունեցավ դավաճանների հանցավոր արարքների հետեւանքով, որոնք այն ժամանակ ղեկավարում էին երկիրը»: Նախագահ Ալիեւը, ներկաներին հավաստիացրել է, որ այդ հանցագործները վաղ թե ուշ կպատժվեն:

Հեյդար Ալիեւը խոսելով Շուշիի գործադիր իշխանության ղեկավար Նիզամի Բահմանովի, երկրի նախկին նախագահ Այազ Մութալիբովի եւ պաշտպանության նախկին նախարար Ռահիմ Գազիեւի հանցագործությունների մասին, հաղորդել է, որ Ադրբեջանի Գերագույն խորհրդի այն ժամանակվա նախագահ, երկրի նախագահի պաշտոնակատար Յակուբ Մամեդովի Թեհրանում կայացած հանդիպումների ընթացքում համաձայնություն էր կայացվել Լաչինի միջանցքը հանձնելու հայերին:

Հայտարարություն

Վաճառվում է թիթեղյա ավտոտնակ, չափերը՝ 7.05X3.55մ
Հասցեն՝ Երեւան, Արշակունյաց 53, բն. 25
հեռախոս՝ 44 68 73

Երեւանի ավտոմատ սարքերի հատուկ կոնստրուկտորական բյուրոն առաջարկում է

Բնակարաններում եւ ձեռնարկություններում ցանկացած ջերմաստիճանի չափման եւ ավտոմատ կարգավորման փոքրածավալ եւ ժամանակակից սարքեր, էլեկտրաէներգիան խնայող փողոցային, մուտքային եւ աստիճանավանդակների լուսավորության ավտոմատ փոխանջատիչներ, տաք ջրի (եւ այլ հեղուկների) ջերմաստիճանի (բնակարանային ջրատաքացուցիչների, խոհանոցի կամ լոգարանի տաք ջրի) ավտոմատ կարգավորիչներ եւ ջրի մակարդակի ցուցիչ սարքեր, ժամանակի ռելեներ՝ թվային ցուցիչներով եւ այլ սարքեր լայն տեսականիով արտադրում եւ մատչելի գներով, ցանկացած ձեւի վճարումով առաջարկում է Երեւանի ավտոմատ սարքերի եւ սարքերի տեսական հատուկ կոնստրուկտորական բյուրոն:

Ձեռնարկությունն ընդունում է տարբեր ավտոմատ սարքերի անհատական պատվերներ, որոնք կկատարվեն կարճ ժամկետում:

Հասցեն՝ Ներխյան փողոց 10ա
հեռախոս՝ 24 11 00, 24 55 21, 24 50 12

Հին եւ Նոր Աշխարհներ

Չինաստանը զարգացող երկրի հանգամանքով անդամակցելու է Առեւտրի համաշխարհային կազմակերպությանը

Պեկինը օգտվում է Արեւմուտքում շահերի բախումից

Չինաստանը եւ Եվրամիությունը մայիս 7-ին մի շարք համաձայնագրեր են ստորագրել տնտեսական փոխհարաբերությունների ընդլայնման, ինչպես նաեւ առեւտրի ու արդյունաբերության բնագավառներում կապերի ամրապնդման մասին:

Սույն համաձայնագրերը կնքվում են այնպիսի իրավիճակում, երբ սրվել են ԱՄՆ-Չինաստան առեւտրական եւ քաղաքական հարաբերությունները, ուստի անխուսափելի է թվում նրանց ազդեցությունը աշխարհի տնտեսական խմբերի կապերի վրա:

Մասնագետների կարծիքով, չնայած այս համաձայնագրերի տնտեսական ազդեցության մասին դատողություններ անելն դեռ վաղ է, սակայն որոշակի առումով պարզ է դրանց քաղաքական ազդեցությունը Չինաստան-Եվրամիություն-ԱՄՆ հարաբերությունների վրա:

Չնայած Եվրամիությունը տարաձայնություններ ունի Պեկինի հետ, սակայն արժանի է համարում Չինաստանի անդամակցությունը Առեւտրի Համաշխարհային Կազմակերպությանը: Արդյունքում Չինաստանը, որպես արդյունաբերական եւ առեւտրական զարգացող երկիր, ի վիճակի է լինելու միջազգային շուկա մտնել եւ միաժամանակ օգտվել Առեւտրի Համաշխարհային Կազմակերպության ընձեռած արտոնություններից եւ առավելություններից: Քանզի միջազգային իրավունքի բազմաթիվ մասնագետների կարծիքով, երբ Պեկինը ի զորու է եղել համոզելու իր եվրոպական գործընկերներին, ապա նրա մաքսային եւ առեւտրական պատասխանատվությունը զգալիորեն նվազելու է, ինչը նպաստելու է Չինաստանի տնտեսության բարգավաճմանն ու ծաղկմանը:

Այս հանգամանքը նպաստելու է նաեւ, որ Չինաստանը, դիմակայելով ԱՄՆ-ի տնտեսական ճնշումներին, ի չիք դարձնի դրանց ազդեցությունը երկրի տնտեսական զարգացման վրա: Եզրակացության ոգուց դժվար չէ կռահել, որ այն պատկանում է ԻՌՆԱ գործակալությանը:

Իրանի ճանապարհների եւ հաղորդակցության նախարար Մոհամմադ Թորքանը մայիս 8-ին հայտարարել է, Իրան-Թուրքմենստան երկաթգծի շահագործման առաջին փուլում, տարեկան 2-3 մլն տոննա ապրանքներ այս երկաթուղով առաքվելու են Կենտրոնական Ասիայի հանրապետություններ, Ռուսաստան, Եվրոպա եւ Ասիա:

Նա նշել է, թե այս երկաթգիծը ի վիճակի է լինելու բավարարել Կենտրոնական Ասիայի հանրապետությունների պահանջները:

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 2089. Տպաքանակ՝ 3500. Ստորագրված է տպագրության՝ 08. 05. 1996. Գինը՝ 75 դրամ

digitised by A.R.A.R.@